

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

სამაგისტრო პროგრამა „მედია და ახალი ტექნოლოგიები“

ნათია ბალიევა, თამარ დლიღვაშვილი, სალომე ნეფარიძე

სოციალური პრობლემის იდენტიფიკაცია მედიის დღის
წესირიგისათვის

(მულტიმედიური პროექტი, უმუშევრობა, როგორც სოციალური
პრობლემა)

Identification social problem for media agenda

(Multimedia project, Unemployment, as a social problem)

ნაშრომი შესრულებულია ჟურნალისტიკის მაგისტრის აკადემიური
ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: მაგდა მემანიშვილი,

ასისტენტ-პროფესორი, ჟურნალისტიკის დოქტორი

თბილისი 2018

ანოტაცია

წინამდებარე სამაგისტრო შრომის მიზანი იყო სოციალურ თემატიკაზე ჟურნალისტური პროდუქტის მომზადება. ნაშრომი ორი ნაწილისგან შედგება: პირველი ნაწილია აუდიტორიის კვლევა, ხოლო მეორე ნაწილი - მულტიმედია პროექტი. იმის გასარკვევად, თუ რომელი სოციალური პრობლემა მიაჩნია მოსახლეობას ყველაზე უფრო აქტუალურად, ჩავატარეთ აუდიტორიის კვლევა.

აუდიტორიის კვლევისას გამოვიყენეთ სამი მეთოდი - ა) ინტერნეტგამოკითხვა, რომლის დროსაც გამოკითხულ იქნენ სოციალური ქსელის, ფეისბუქის მომხმარებლები; ბ) ქუჩისგამოკითხვა, როდესაც შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით გამოვკითხეთ თბილისში მოძრავი გამვლელები გ) ფოკუსჯგუფები, რომლის დროსაც გამოვკითხეთ სამიზნე აუდიტორია : სტუდენტები, მომსახურების სფეროშიდა საქმეებუი ადამიანები, უმუშევრები. თითოეულ ფოკუს ჯგუფში მონაწილეობდა 6 ადამიანი.

ინტერნეტ და ქუჩის გამოკითხვის შედეგად გაირკვა, რომ საზოგადოებას სხვადასხვა სოციალურ საკითხებს შორის ყველაზე მეტად უმუშევრობა/დასაქმების პრობლემა აინტერესებს. ფოკუსჯგუფების გამოკითხვის შედეგად გაირკვა, რომ უმუშევრობა/დასაქმებისა და შრომის უფლების ირგვლივ აუდიტორიას აინტერესებს ისეთი ჟურნალისტური მასალების გაცნობა, რომელიც ეხება შრომის უსაფრთხოებას, დასაქმების პერსპექტივებს, უფრო კონკრეტულად კი იმ სახელმწიფო პროგრამებს, რომლებიც დასაქმების დონი ამაღლებას ისახავს მიზნად.

აუდიტორიის კვლევის შემდეგ შევქმენით თემატური ბლოგი, მულტიმედია ჟურნალისტური პროდუქტი, რომელზეც განვათავსეთ ჩვენ მიერ მომზადებული ჟურნალისტური მასალები - რეპორტაჟი ვიდეოფორამტში, ანალიტიკური სტატია, ტექსტური ინტერვიუ, აუდიოინტერვიუ, ვიზუალურად გაფორმებული მონაცემები

ეწ. ინფორმაცია. მულტიმედიაპროექტი განთავსებულია ინტერნეტმისამართზე -
<https://emingeorgia.wordpress.com/>

Annotation

Preparing journalism product based on social basis was the aim of the present master's work. The work consists of two parts: The first one contains the audience research when we find information about multimedia project. In order to find out of the most potential social problem for the people we held research of audience.

During the research we used three methods:

- A) We made an inquiry using the internet, having asked out the users of social web - "Facebook"
- B) Making inquiries in the street- we asked people randomly in the streets on Tbilisi
- C) Concentrated on focused groups, such as students, people engaged in services sector and unemployed people.

There were 6 people in each focused group. According to internet and street inquiry, among various social problems society is interested in unemployment problem.

On the report of the inquiry of focused groups the audience is interested in getting acquainted with journalistic materials about safety of labor, employment prospects and government programs that aim at increasing the quality of employment level.

After the audience inquiry we created a thematic blog – multimedia journalistic product. We placed our already prepared materials such as video report, analytic article, text interviews, audio interviews, visually decorated materials, infographic. Multimedia product is placed on internet address : <https://emingeorgia.wordpress.com/>

სარჩევი

შესავალი -----	6 – 8
1. ლიტერატურის მიმოხილვა -----	9-22
2. უმუშევრობის პრობლემა საქართველოში -----	23 – 29
3. მეთოდოლოგია -----	30 – 36
3.1. მეთოდოლოგიის ზოგადი მიმოხილვა -----	30- 33
3.2. რაოდენობრივი კვლევა -----	33- 35
3.3. თვისებრივი კვლევა, ფოკუს ჯგუფები -----	35-36
4. კვლევის შედეგები -----	37 – 67
4.1 რაოდენობრივი კვლევის შედეგები -----	37-66
4.1.1. სოციალური ქსელით ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები ---	37-43
4.1.2. პირისპირი გამოკითხვის შედეგები -----	47- 51
4.1.3. დაჯამებული რაოდენობრივი შედეგი -----	51
4.2 თვისებრივი კვლევის შედეგები	
4.2.1 პირველი ფოკუს ჯგუფი ----	52 – 56
4.2.2. სტუდენტების ფოკუს ჯგუფი ----	57 – 60
4.2.3. მომსახურების შფეროში დასაქმებულთა ფოკუს ჯგუფი -----	60 – 66
დასკვნა -----	67-68
გამოყენებული ლიტერატურა -----	69
დანართები - -----	70 - 73

შესავალი

ქვეყნის სოციალური ყოფა არის პროცესი, რომლის განვითარებისას წარმოქმნილი პირობები და მოვლენები გარკვეული ჯგუფების ან მთელი საზოგადოების ცხოვრების სიტუაციაზე ზემოქმედებს.

დღეს საქართველოში სხვადასხვა სოციალური პრობლემა გვხვდება, რომლის აქტუალობაც, საზოგადოების ინტერესებიდან გამომდინარე, შეგვიძლია განვსაზღვროთ. პრობლემა, რომლითაც დაინტერესებულია აუდიტორია, დამატებით ინფორმაციას, ანალიზს და არგუმენტებს მოითხოვს საზოგადოების მხრიდან. ჩვენ შემთხვევაში, უმჯობესი იქნება, თუ მხოლოდ ქართულ რეალობაზე გავამახვილებთ ყურადღებას და გამოვყოფთ იმ ყველაზე აქტუალურ საკითხს, რაც აწუხებს ქართული საზოგადოების უმეტეს ნაწილს, რათა ჩვენი სამაგისტრო ნაშრომის ძირითადი ნაწილი სწორედ ამ პრობლემის განხილვას დაეთმოს.

სოციალურ პრობლემებს წარმოადგენს ისეთი საკითხები, რომლებიც პირდაპირ თუ ირიბად მოქმედებს საზოგადოების უმრავლესობაზე. სოციალურ პრობლემად შეგვიძლია განვიხილოთ სხვადასხვა თემა, იქნება ეს გარემოს დაბინძურება, ოჯახური ძალადობა, უმუშევრობა, სიღარიბე თუ მრავალი სხვა. კონკრეტულად, რომელიმე თემა, რომ გამოვყოთ, აუცილებელია ეს პრობლემა საზოგადოების უმეტესობისათვის მნიშვნელოვანი იყოს. საკითხის განხილვისას, მნიშვნელოვანია არსებობდეს ამ საკითხის მოგვარების გზები. მნელია იპოვო სხვადასხვა პრობლემის მოგვარების ერთი კონკრეტული გზა, რადგან ადამიანები პრობლემას სხვადასხვანაირად აღიქვამენ და განიცდიან, რის გამოც, თითოეულ მათგანს აქვს პრობლემის გადაჭრის განსხვავებული მოსაზრება.

სამაგისტრო ნაშრომის მიზანია სოციალური პრობლემების შესახებ მომზადდეს ახალი მედიის პროექტი ე.წ. მულტიმედია პროექტი.

სამაგისტრო შრომა ორ ნაწილად შესრულდა. პირველ, კვლევით ნაწილში დავადგინეთ, რომელი სოციალური პრობლემა იყოს აუდიტორიისათვის უფრო აქტუალური. ამ მიზნის შესასრულებლად ჩავატარეთ აუდიტორიის რამდენიმეკომპონენტის კვლევა.

მეორე, შემოქმედებით ნაწილში კი ვიმუშავეთ პრაქტიკულ ჟურნალისტიკაში და შევქმენით მულტიმედია ჟურნალისტური პროდუქტი [www. emingeorgia.wordpress.com](http://www.emingeorgia.wordpress.com)

ჩვენ ჩავატარეთ კვლევა კონკრეტული სოციალური პრობლემის დასადგენად. „სოციალური კვლევები, ადამიანური სამყაროს, ფაქტებისა და მოვლენების შესახებ ინფორმაციის მოპოვებას ემსახურება. აღქმების, რწმენა-წარმოდგენების დაფიქსირება გვამლევს საშუალებას, გამოვარკვიოთ, როგორი მოსაზრება აქვთ ადამიანებს სხვადასხვა საკითხის მიმართ, რამ იქონია გავლენა მათი შეხედულებების ფორმირებაზე და ა.შ. მაშასადამე, სოციალური (სოციოლოგიური) კვლევა არ არის ფაქტობრივი მონაცემების ერთობა. ის თვისებრივი მეთოდის მეშვეობით სწავლობს საზოგადოების ჯგუფების შეხედულებებს და აღქმებს სოციალური სამყაროს შესახებ. კვლევის რაოდენობრივი მეთოდოლოგია კი, საშუალებას იძლევა, ეს შეხედულებები ციფრებით გამოისახოს“. (საქართველოს ბლოგი CRRC.GE) <http://blog.crrc.ge/>.

სოციალურ მედიაზე დაკვირვებით, შეიძლება ითქვას, რომ დღეს ინფორმაციის მთავარი მახასიათებელი ემოცია და მისი გაზიარების შესაძლებლობაა - სწორედ ეს ორი ნიშანი ქმნის იმ პროცესს, სადაც ადამიანები თავად ერთვებიან მედიის მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაციის გავრცელებაში. ადამიანს უჩნებდა ემოციური დამოკიდებულება ინფორმაციის მიმართ, რაც ერთგვარი ბიძგია, რომ ეს ინფორმაცია თავად მანაც, ანუ მომხმარებელმაც, გაავრცელოს.

ჩვენი მიზნების განსახორციელებლად, პირველ ეტაპზე ჩავატარეთ ინტერნეტ გამოკითხვა და ქუჩის გამოკითხვა. კვლევის შედეგად დადგინდა ძირითადი პრობლემა, რის შემდეგადაც გავაკეთეთ ამ ძირითადი პრობლემის სიღრმისეული აღწერა. კვლევის მეთოდად გამოყენებულია რაოდენობრივი კვლევა და მინი – სოციოლოგიური

გამოკითხვა, გარდა ამისა, აუდიტორიის კვლევის შემდეგ ეტაპზე ჩავატარეთ სამი ფოკუს ჯგუფი.

1. ლიტერატურის მიმოხილვა

სამაგისტრო პროექტზე მუშაობისას გავეცანით სოციალურ საკითხებზე, უფრო კონკრეტულად კი შრომასა და შრომის უფლებაზე არსებულ ლიტერატურას: სამ წიგნს, ორ კვლევას და, აგრეთვე, საქართველოს კანონს შრომის უსაფრთხოების შესახებ.

ლიტერატურის მიმოხილვისას გავეცანით სახალხო დამცველის უჩა ნანუაშვილის 2017 წლის ანგარიშს, საქართველოს შრომის კოდექსს, არასამთავრობო ორგანიზაცია - ადამიანის უფლებათა სწავლებისა და მონიტორინგის ანგარიშებს. სამაგისტრო ნაშრომზე მუშაობისას დავამუშავეთ რამდენიმე ქართულენოვანი წიგნი. კერძოდ, ოლიგო ცისკარიშვილის წიგნი „ჟურნალისტიკის გზამკვლევი სოციალური საკითხების გაშუქებაში“ (2017წ) . გარდა ამისა, მეთოდოლოგიის შერჩევისათვის დავამუშავეთ სოციალურ მეცნიერებებში კვლევის მეთოდების შესახებ გამოცემული ორი სახელმძღვანელო: თინათინ ზურაბაშვილის თვისებრივი კვლევის მეთოდები სოციალურ მეცნიერებებში (2006 წელი) და ლია წულაძის რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები სოციალურ მეცნიერებებში (2008 წელი)

„ნებისმიერი კვლევა პროგრამის შედგენით იწყება. თუ ამ დოკუმენტის შედგენას სათანადო ყურადღების გარეშე მოვეპყრობით, შეიძლება მთელი გამოკვლევა ჩაიშალოს. მაშინაც კი, როდესაც ყველაზე მარტივი, დაზვერვითი გამოკვლევის პროგრამის შესახებ ვსაუბრობთ, აუცილებელია მისი შედგენის დროს მაქსიმალურად დავასაბუთოთ ჩვენი მიზნები და ამოცანები.

ოლიგო ცისკარიშვილის ავტორობით გამოქვეყნებულ წიგნში მიმოხილულია ისეთი სოციალური საკითხების გაშუქების თავისებურებები, როგორცაა სიღარიბე, უმუშევრობა, დასაქმება, განათლება, ჯანმრთელობის ქვეთემები (აივ ინფექცია შიდსი; ნარკოდამოკიდებულება და ალკოჰოლიზმი). „სრულიად გაერკვიეთ იმ საკითხებში, რომლის შესახებაც წერთ. ჟურნალისტებს ხალხის ინფორმირების შესანიშნავი შესაძლებლობა აქვთ. ამავე დროს, ისინი პასუხიმგებელი არიან მათ მიერ მოწოდებული ინფორმაციის სისწორეზე. ჟურნალისტებისათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე

პირთა მიმართ თანაგრძნობისა და მათ შეცოდებას შორის დიდი განსხვავებაა. თუ თანაუგრძნობთ, ეს ნიშნავს, რომ მათ, როგორც პიროვნებას აფასებთ, რადგან მათთან გისაუბრიათ, მათ გვერდით ყოფილხართ და საკუთარი თვალით გინახავთ მათი ცხოვრება. შეცოდებაში ყოველთვის არის ქედმაღლური დამოკიდებულების რაღაც ელემენტი, თითქოს თქვენ, ანდა ვინმე სხვამ, უკეთესად იცის, რა სჭირდებათ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს. თუ თქვენი შეხედულებები, არაა თავად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, არამედ, მათ შესახებ სხვა ხალხის ნათქვამის საფუძველზე ყალიბდება, უფრო სავარაუდოა, რომ თქვენ, მათი შეცოდების გრძნობა გაგიჩნდათ. ამ შემთხვევაში, ვერ იქნებით მზად, რომ მათ შესახებ დაწეროთ“ (ციკსარიშვილი,2017:გვ:64)

თინათინ ზურაბიშვილის სალექციო კურსში, რომელიც სოციოლოგიაში თვისებრივი კვლევის მეთოდებს ეხება მიმოხილულია თვისებრივი კვლევის სხვადასხვა სახეები, მოტანილია თეორიული ინსტრუქციების იმის თაობაზე, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს თვისებრივი კვლევა. „გამოკვლევის პროგრამის მთავარი მიზანია გამოკვლევის პრობლემის განსაზღვრა, მისი აქტუალობის დასაბუთება და ამ პრობლემის შესწავლისათვის შერჩეული გზების მართებულობის დამტკიცება. პროგრამა უნდა პასუხობდეს კვლევითი კითხვების ლოგიკურ თანამიმდევრობას:

- რა უნდა შევისწავლოთ?
- რა მიზნების მისაღწევად უნდა შევისწავლოთ?
- სად და რა პირობებში უნდა შევისწავლოთ?
- კვლევის რა საშუალებების გამოყენებით უნდა შევისწავლოთ?

ამ კითხვებზე პასუხების ჩამოყალიბება გამოკვლევის უკეთ მომზადებასა და ჩატარებაში გვეხმარება. გამოკვლევის პროგრამა, რომელიც, აგრეთვე “გამოკვლევის კონცეფციის” სახელითაა ცნობილი, როგორც წესი, ორი ნაწილისაგან შედგება: მეთოდოლოგიური და პროცედურული (ზურაბიშვილი, 2006წ: გვ:13)

ლია წულაძის წიგნში რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები სოციოლოგიაში ეძღვნება რაოდენობრივი კვლევის დაგეგმვას და სტრატეგიებს. „სტრუქტურული თვალსაზრისით, რაოდენობრივი კვლევა მეტად ორგანიზებულად მიიჩნევა, ვიდრე თვისებრივი კვლევა. თუ თვისებრივი კვლევის დიზაინი ყალიბდება და იხვეწება თავად კვლევის პროცესში, რაოდენობრივი კვლევის ნებისმიერი ასპექტი დეტალურად მოფიქრებული და წინასწარ დაგეგმილია. ამდენად, მკვლევრისთვის უფრო იოლია თვალყურის მიდევნება, თუ როგორი წარმატებით გაიარა თითოეული ეტაპი და როდის გადაუხვია დაგეგმილი კურსიდან. შესაბამისად, სხვებსაც მეტი შესაძლებლობა აქვთ შეაფასონ მოცემული კვლევის ხარისხი და სანდოობა.

არსებობს შეხედულება, რომ რაოდენობრივი კვლევა კონკრეტულ ჰიპოთეზებზეა აგებული, მაშინ როცა თვისებრივი კვლევა აუცილებლობით არ გულისხმობს ამგვარი ჰიპოთეზების არსებობას. მიუხედავად ჩემი პოზიციისა, რომ ჰიპოთეზები უნდა არსებობდეს როგორც რაოდენობრივი, ისე თვისებრივი კვლევისას, ვიზიარებ შეხედულებას, რომ მკვლევარმა არასოდეს იცის წინასწარ, თუ რა სურპრიზებს უმზადებს თვისებრივი კვლევა, რადგან შეუძლებელია გამოიცნო, თუ რაოდენ ღრმა და ინფორმატიული აღმოჩნდება სიღრმისეული ინტერვიუ ან რა მოულოდნელი აღმოჩენით დასრულდება დაკვირვება. რაოდენობრივი კვლევისას კი მკვლევარმა წინასწარ იცის, თუ რას უნდა მოელოდეს კვლევისგან იმისდა მიუხედავად, დადასტურდება თუ უარიყოფა ჰიპოთეზები, რადგან, მასობრივი გამოკითხვის მაგალითი რომ ავიღოთ, ანკეტირების ან სტრუქტურირებული ინტერვიუს შემთხვევაში, რესპონდენტი ყოველთვის შეზღუდულია მკვლევრის მიერ წინასწარ მოფიქრებული სავარაუდო პასუხებით. ეს ყოველივე განაპირობებს იმას, რომ თვისებრივი ინტერვიუ შეიძლება საკმაოდ ხანგრძლივი აღმოჩნდეს და მისმა კოდირებამ და მონაცემების დამუშავებამ დიდი ძალისხმევა მოითხოვოს, ხოლო რაოდენობრივი ინტერვიუს სავარაუდო ხანგრძლივობა განსაზღვრულია და მისი მონაცემების დამუშავებაც გაცილებით მარტივია, ვინაიდან შეკითხვებზე პასუხები წინასწარ კოდირებულია.“ (წულაძე, 2008წ:გვ:5).

საქართველოში შრომის ბაზარზე არსებული მდგომარეობის შესახებ არაერთი კვლევაა ჩატარებული. პირველი კვლევა, რომელიც შრომის ბაზარზე არსებულ მდგომარეობას ეხება არის საქართველოს სახალხო დამცველის უჩა ნანუაშვილის 2017 წლის ანგარიში. კვლევის სათაურია „საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ სახალხო დამცველის ანგარიში“.

„2017 წლის პირველ ნახევარში, შინაგან საქმეთა სამინისტროს მონაცემებით სამუშაო ადგილებზე დაილუპა 18 დასაქმებული და დაშავდა - 34. საგანგაშო მდგომარეობის მიუხედავად, საანგარიშო პერიოდში კვლავ პრობლემა იყო შრომით უფლებებსა და შრომის უსაფრთხო გარემოს მონიტორინგზე პასუხისმგებელი ეფექტური მექანიზმის არსებობა. შრომის უფლებებთან დაკავშირებულ არაერთ ხარვეზთან ერთად განსაკუთრებით საგულისხმოა კანონის მოქმედების უკიდურესად ვიწრო სფერო და მაკონტროლებელი ორგანოს წარმომადგენელთა დამსაქმებლებთან დაშვების საკითხი. როგორც სახალხო დამცველის ანგარიშშია აღნიშნული, მნიშვნელოვანია, რომ კანონი ყველა დასაქმებულზე ვრცელდებოდეს. მაკონტროლებელ ორგანოს კი ყველა ობიექტის დაუბრკოლებელი შემოწმების შესაძლებლობა წინასწარი თანხმობისა და მოსამართლის თანხმობის გარეშე ეძლეოდა.“

საქართველოს პარლამენტმა განიხილა შრომის უსაფრთხოების კანონპროექტი, რომელიც მძიმე, მავნე და საშიშპირობებიანი სამუშაოებით შემოიფირგლა. თუმცა შრომის უსაფრთხოების კუთხით არსებული მდგომარეობა კვლავ შემამფოთებელია. შინაგან საქმეთა სამინისტროს მონაცემებით 2017 წელს, წარმოებაში მომხდარი უბედური შემთხვევების შედეგად დაილუპა 47 და დაშავდა 106 ადამიანი. უსაფრთხო შრომის სტანდარტი მოიცავს ყველა სამუშაო ადგილს, რათა არცერთი დასაქმებულის სიცოცხლე და ჯანმრთეობა არ დარჩეს დაცვის გარეშე. 2017 წელს დამტკიცდა შრომის პირობების ინსპექტირების ახალი სახელმწიფო პროგრამა. თუმცა, უშუალოდ ამ პროგრამით ინსპექტირებისგან მახორციელებელი ორგანოს უფლებამოსილებები არ გაფართოებულა და არც გაძლიერებულა, რის გამოც ინსპექტირების პროცესში გამოვლენილდა რღვევათა შესრულების მაჩვენებელი, კვლავ მნიშვნელოვნად დაბალია.

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ინფორმაციით, 2017 წელს შრომის პირობების შემოწმების თაობაზე თანხმობა გამოხატა 169 დამსაქმებელმა, რის შედეგადაც შემოწმდა 169 კომპანიის 279 ობიექტი. აღნიშნულთაგან საანგარიშო პერიოდში განმეორებითი მონიტორინგი განხორციელდა მხოლოდ 33 ობიექტზე, რომლებზეც თავდაპირველი ინსპექტირების პროცესში გამოკვეთილი იყო 504 დარღვევა. მონიტორინგის შედეგად კი გამოვლინდა, რომ შესაბამისი რეკომენდაციების საფუძველზე გამოსწორდა 99 მათგანი. რაც შეეხება იძულებითი შრომისა და შრომითი ექსპლუატაციის კუთხით არსებულ მდგომარეობას, 2017 წელს შემოწმებულ 111 კომპანიაში (მათ შორის 6 - არაგეგმურად) დეპარტამენტს მსგავსი შემთხვევების ნიშნები არ დაუფიქსირებია. ყურადსაღებია, რომ საკონსტიტუციო სასამართლომ ძალადაკარგულად ცნო შრომის პირობების ინსპექტირების 2015, 2016 და 2017 წლების სახელმწიფო პროგრამებით გათვალისწინებული მოწესრიგება, რომლითაც დეპარტამენტის დასკვნები და რეკომენდაციები არასაჯარო დოკუმენტაციას წარმოადგენდა. 556 აღნიშნული მნიშვნელოვან სიახლეს წარმოადგენს, რადგან, აუცილებელია, როგორც საზოგადოების, ისე - დასაქმებულის ხელმისაწვდომობა საწარმოებში შრომის უსაფრთხოების კუთხით არსებული მდგომარეობის შესახებ არსებულ ინფორმაციაზე“. (სახალხო დამცველის ანგარიში, 2017: გვ. 34)

სახალხო დამცველი 2017 წლის ანგარიშში აღნიშნავს იმ ხარვეზებს, რომლებიც ჯერ კიდევ აღმოსაფხვრელია და კვლავ დღის წესრიგში დგას. ამ პრობლემების შესახებ ომბუდსმენი 2015 წლის და 2016 წლის ანგარიშებშიც საუბრობს. ხარვეზები კი გულისხმობს შემდეგს: არ არსებობს განსაზღვრული დღიური სამუშაო საათების მაქსიმალური რაოდენობა და კვირაში სამუშაო დღეების რაოდენობა, ამასთანავე ზეგანაკვეთური სამუშაო საათების მაქსიმალური დასაშვები ზღვარი და შრომითი-სამართლებრივი ურთიერთობების შეწყვეტის საფუძვლების ამომწურავი ჩამონათვალი. აგრეთვე არ არის დადგენილი შრომის მინიმალური ადეკვატური ანაზღაურების ოდენობა.

2017 წლის ომბუდსმენის ანგარიშში საუბარია შრომით უფლებებზე საჯარო დაწესებულებებში. სახალხო დამცველის აპარატის მიერ შესწავლილი საქმეები მიუთითებს, რომ ხშირად ირღვევა კანონი და მოქალაქეთა შრომითი უფლებები. კერძოდ კი გამოიკვეთა ისეთი შემთხვევები, როგორებიცაა: საკონკურსო კომისიის სხდომის ოქმში თანამდებობის დაკავებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით სათანადო წერილობითი დასაბუთების არარსებობა; შრომით-სამართლებრივი ურთიერთობის შეწყვეტა კანონით გათვალისწინებული რაიმე საფუძვლის არსებობის გარეშე; ბავშვის მოვლის გამო ანაზღაურების გარეშე შვებულების ნაცვლად, დასაქმებულისთვის ანაზღაურების გარეშე შვებულების მიცემა; დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების გამომრიცხავი გარემოებების შესასწავლად შესაბამისი ღონისძიებების გაუტარებლობა, რამაც გამოიწვია მოხელის (ქალის) სამსახურიდან გათავისუფლება ბავშვის 3 წლის ასაკამდე აღზრდის პერიოდში; დაკავებული პოზიციებიდან გათავისუფლება შრომითი ურთიერთობის ვადისგასვლის საფუძვლი თუ უვადო შრომითი ხელშეკრულების წარმოშობის პირობებში.

როგორც ანგარიშშია ნახსენები, სისტემატურ პრობლემად იქცა დასაქმებულთან განსაზღვრული ვადით შრომითი ხელშეკრულებების დადების ტენდენცია, მაშინ როდესაც სახეზე არ არის საქართველოს შრომის კოდექსით ამ გვარი ფორმით ხელშეკრულების დადების საგამონაკლისო წინაპირობები, რაც, ახალისებს დამსაქმებლების მხრიდან კანონით მათთვის მინიჭებული უფლების არაკეთილსინდისიერად გამოყენებას.

კანონში არსებული პრობლემებისა და ხარვეზების აღმოსაფხვრელად სახალხო დამცველი საქართველოს მთავრობას სთავაზობს შემდეგ ინსტრუქციებსა და რეკომენდაციებს .

წინადადებები საქართველოს პარლამენტს:

- შრომის პირობების მონიტორინგის მიზნით განისაზღვროს ეფექტიანი მონიტორინგის ჩატარებისთვის შესაბამისი უფლებამოსილებით და აღსრულებადი მექანიზმებით აღჭურვილი შრომის ინსპექციი სშექმნა
- საქართველოს შრომის კოდექსით განისაზღვროს: o დღიური სამუშაო საათების მაქსიმალური რაოდენობა და დასაქმებულისთვის ყოველკვირეულად მისაცემი უწყვეტი დასვენების დროის მინიმალური ოდენობა; ზეგანაკვეთური სამუშაო საათების მაქსიმალური და საშვები ზღვარი;
- მინიმალური ხელფასის დეფინიცია და მინიმალური ხელფასის ყოველწლიური გადახედვის მექანიზმი;
- „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით;
- განისაზღვროს ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ დაფუძნებული არასამეწარმეო (არაკომერციულ) იურიდიულ პირებში ვაკანტური თანამდებობის კონკურსის წესით დაკავების პროცედურა.

რეკომენდაციები საქართველოს მთავრობას

- უზრუნველყოს შესაბამისი ცვლილებების გატარება 89/656/EEC, 1999/92/EEC და 92/57/EEC ევროდირექტივების 574 დებულებათა შესრულების მიზნით; საქართველოს პროკურატურას
- განხორციელდეს სამუშაო ადგილებზე დაშავების და გარდაცვალების შემთხვევებზე სისხლის სამართლის გამოძიების შედეგების შესახებ ინფორმაციის სისტემატიზება და პროაქტიული გამოქვეყნება. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს
- განხორციელდეს სათანადო ღონისძიებები შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის „მრეწველობასა და ვაჭრობაში შრომის ინსპექციის შესახებ“ N81, „შრომის ინსპექციის (სოფლისმეურნეობაში) შესახებ“ N129, „სამუშაო

დგილებზე ჯანმრთელობის უსაფრთხოების შესახებ“ N155 და „მინიმალური ხელფასის დაწესების შესახებ“ N131 კონვენციების რატიფიკაციისთვის საჭირო პროცედურების დასაწყებად. (სახალხო დამცველის ანგარიში, 2017 წ; გვ:194-199.)

მეორე კვლევა, რომელიც ლიტერატურაზე მუშაობისას განვიხილეთ ე.წ. სპეციალური ანგარიშია. იგი მოამზადა არასამთავრობო ორგანიზაცია ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრმა EMC -მ და ეხება შრომის ინსპექტირების მექანიზმის შეფასებასა და დასაქმებულთა შრომითი უფლებების მდგომარეობას საქართველოში (2017)

კვლევის დასაწყისშივე მოხმობილია მუხლი საქართველოს შრომის კოდექსიდან „დამსაქმებელი ვალდებულია, უზრუნველყოს დასაქმებული სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის მაქსიმალურად უსაფრთხო სამუშაო გარემოთი“ (მუხლი 35, პუნქტი 1).

„კვლევ მთავარ მიზანს წარმოადგენს სამ რეგიონულ ქალაქში არსებულ სხვადასხვა საწარმოში განსხვავებულ პოზიციებზე დასაქმებულ პირთა, შრომის პირობების, მძიმე, მავნე და საშიშ პირობებიან სამუშაოზე დასაქმებულთათვის სოციალური დაცვის გარანტიებისა და საწარმოო დარღვევების ინსპექტირებისა თუ მათზე რეაგირებისთვის არსებული მექანიზმების ქმედითობის შესწავლა. კვლევა შეისწავლის მიწის ზედა და მიწისქვეშ სხვადასხვა პოზიციებზე დასაქმებულ პირთა უფლებრივ მდგომარეობას და არმოიცავს ადმინისტრაციული მენეჯმენტის პოზიციებზე დასაქმებულთა სამუშაო პირობებზე დაკვირვებას. აღნიშნული კვლევა შეეხება ორ, სამ ან ოთხ განსხვავებულ ცვლაში მომუშავე პირებს, სადაც გამოკითხულთა უმრავლესობა მძიმე, მავნე და საშიშ პირობებიან სამუშაოზეა დასაქმებული“, ვკითხულობთ კვლევაში.

როგორც კვლევაში მონაწილე პირები საუბრობენ საწარმოების ინფრასტრუქტურის სიძველეზე, არასაიმედოობასა და მანქანა-დანადგარების რესტავრაციის, მოდერნიზებისა თუ არსებული რესურსებით წარმოების რეორგანიზების საჭიროებაზე,

რათა შემცირდეს საწარმოო ტრავმები და უზრუნველყოფილი იყოს შრომის პროდუქტიულობა და უსაფრთხოება. რესპონდენტები მიიჩნევენ, რომ ტექნიკა-დანადგარების დროებითი და ერთჯერადი რესტავრაცია ვერ პასუხობს ინფრასტრუქტურის განახლების საჭიროებას.

მაღაროებში და შახტებში დასაქმებულები საუბრობენ იმის შესახებაც რომ ხშირ შემთხვევაში უწევთ საკუთარი ჯანმრთელობის და სიცოცხლის ფასად სამუშაოს შესრულება. ასევე სამუშაოს სათანადო წესით შესრულებისთვის ექსპლუატაციაში შესაბამისი ინფრასტრუქტურის არარსებობის შესახებაც.

საუბრობენ იმის შესახებ, რომ ელმავლები, სამგზავრო ვაგონები იმდენადაა მწყობრიდან გამოსული, რომ ხშირად უწევთ დიდ მანძილზე ფეხით გადაადგილება და მძიმე ტექნიკის ტრანსპორტირება. კვლევის დროს გამოკითხული რესპონდენტები ჰყვებიან, რომ საწარმოო ტრავმის შემთხვევაში, სამგზავრო ვაგონების არარსებობისას, მუშებს დამოუკიდებლად უწევთ დაშავებულის გამოყვანა მაღაროდან, თუ შახტიდან. ასევე უსაფრთხოების სტანდარტის დაცვასა და სრულ ტექნოლოგიურ აღჭურვას დამსაქმებლები მაღალი ფინანსური დანახარჯის გამო არიდებენ თავს, სანაცვლოდ კი ტექნიკა-დანადგარების დროებითი რესტავრაციის მეთოდს მიმართავენ და ერთჯერადი, არამდგრადი გზით აგვარებენ ინფრასტრუქტურის განახლების საჭიროებასაც. (შრომის ინსპექტირების მექანიზმის შეფასებასა და დასაქმებულთა შრომითი უფლებების მდგომარეობას საქართველოში, 2017წ; გვ :19-61.)

კვლევამ აჩვენა, რომ შესწავლილ საწარმოებში გარკვეულ სამუშაო ადგილებზე პირებს ჯანმრთელობისათვის მავნე გარემოში უწევთ მუშაობა. რესპონდენტები ჰყვებიან ვენტილაციისა და თბოიზოლაციის სისტემის არასათანადოობის, მავნე ნივთიერებებთან შემცველობისა თუ სამუშაო ინსტრუქციების გაუთვალისწინებლობის გამო, გაუსაძლისი შრომის პირობები შესახებ.

კვლევამ აჩვენა, რომ საწარმოებში ადმინისტრაციის მხრიდან სათანადო ყურადღება არ ექცევა დასაქმებულთა სამუშაო ინსტრუმენტებით აღჭურვას და მათი განახლების

საკითხს, რის გამოც დასაქმებულებს შორის გამუდმებით დგას შრომის პროდუქტიულობის, მძიმე შრომისა და უსაფრთხოების საკითხი.

მძიმე, მავნე და საშიშ პირობებიანი საწარმოო პროცესის შემთხვევაში დასაქმებულები საუბრობენ პროფესიული დაავადებებისა თუ საწარმოო ინციდენტებისგან დაცვის მიზნით შესაბამისი ტანსაცმლისა და დამცავი საშუალებებით არასათანადო აღჭურვის პრობლემაზე. მათი თქმით, დამცავი საშუალებები უხარისხოა და არასაკმარისი რაოდენობით, თანაც, არარეგულარულად და იშვიათად მიეწოდებათ დამატებით. კვლევამ აჩვენა, რომ სხვადასხვა სამუშაო ადგილზე, საწარმოო ინციდენტების დროს გამოსაყენებელი დამცავი საშუალებები გაუმართავ მდგომარეობაში იყო.

წიაღისეულის მომპოვებელ და გადამამუშავებელ ინდუსტრიებში შრომითი პირობები სხვა და სხვა კომპონენტების შესწავლისას კვლევამ შრომითი ურთიერთობების სათანადო რე-გულირებისა და შრომის არასათანადო ანაზღაურების პრობლემა გამოავლინა. ამასთან, განსაკუთრებული სიმწვავეთ გამოვლინდა პროფესიული კადრების სიმცირისა და დანაკლისის საკითხი, რაც დამატებითი შრომის საჭიროებას წარმოშობს დასაქმებულებს შორის. შრომის პირობების დოკუმენტირებისას კვლევამ ასევე შეისწავლა დასაქმებულთა კვების, სანიტარიისა და ტრანსპორტირების სერვისებით მომსახურების საკითხი.

კვლევამ აჩვენა, რომ გარკვეულ საწარმოებში მძიმე, მავნე და საშიშ პირობებიან სამუშაოზე დასაქმებულებს არ გააჩნიათ ის სოციალური დაცვის გარანტიები, რომლებიც მათი ჯანდაცვის, მინიმალური კეთილდღეობისა და ღირსეული სიბერის უზრუნველყოფის შესაძლებლობა იქნებოდა. აღნიშნულ სამუშაოზე მომუშავეთათვის არ არსებობს ადეკვატური ჯანდაცვის შესაძლებლობები. დასაქმებულები სამედიცინო დაზღვევის ხარვეზიანობასა და პროფესიული დაავადებების დადგენა-კომპენსირების შესაბამისი გზების არ არსებობაზე მიუთითებენ.

მესამე დოკუმენტი, რასაც სამაგისტრო შრომაზე მუშაობისას გავეცანით, არის საქართველოს კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ (<https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/151184>, ბოლო ნახვა 2018 წლის 10 ივლისი)

ამ კანონის მიზანია იმ ძირითადი მოთხოვნების და პრევენციული ღონისძიებების ზოგადი პრინციპების განსაზღვრა, რომლებიც უკავშირდება სამუშაო ადგილზე შრომის უსაფრთხოების საკითხებს, არსებულ და მოსალოდნელ საფრთხეებს, უბედური შემთხვევებისა და პროფესიული დაავადებების თავიდა ნაცილებას, დასაქმებულთა სწავლებას, ინფორმირებას, კონსულტირებასა და მათ თანაბარ ჩართულობას შრომის უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის საკითხებში. ეს კანონი არეგულირებს სახელმწიფო ორგანოების, დამსაქმებელთა, დასაქმებულთა, დასაქმებულთა წარმომადგენლებისა და სამუშაო სივრცეში მყოფი სხვა პირების უფლებებს, მოვალეობებსა და პასუხისმგებლობებს, რომლებიც დაკავშირებულია უსაფრთხო და ჯანსაღი სამუშაო გარემოს შექმნასთან.

მუხლი 5. დამსაქმებლის ვალდებულებები

1. დამსაქმებელი, სამუშაო სივრცეში შრომის უსაფრთხოების უზრუნველყოფისთვის თავისი კომპეტენციებისა და პასუხისმგებლობის ფარგლებში, ვალდებულია:

ა) დაიცვას შრომის უსაფრთხოების სფეროში საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული სამართლებრივი რეგულაციები და წესები;

ბ) იზრუნოს, რომ საფრთხის არსებობის პირობებში დასაქმებულთა და სამუშაო სივრცეში მყოფი სხვა პირების უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობას არ მიადგეს ზიანი.

გ) უზრუნველყოს, რომ დასაქმებულთა, სამუშაო სივრცეში მყოფი სხვა პირების უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობას არ შეექმნას საფრთხე ქიმიური, ფიზიკური, და ბიოლოგიური საფრთხის შემცველი ფაქტორების გამო.

ე) საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული პერიოდულობით რეგულარულად განახორციელოს:

ე.ა) ტექნიკური აღჭურვილობის უსაფრთხოების მდგომარეობის შემოწმება;
ე.ბ) განახორციელოს ისეთი საწარმოო გარემო ფაქტორების მდგომარეობის შემოწმება, გაზომვა და შეფასება საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული პერიოდულობით, როგორცაა:

ე.ბ.ა. ფიზიკური ფაქტორები (მათშორის ტემპერატურა, ტენიანობა, ჰაერის მოძრაობის სიჩქარე, სითბური გამოსხივება; არამაიონებელი გამოსხივება; მაიონებელი გამოსხივება; საწარმოო ხმაური, ულტრაბგერა, ინფრაბგერა; ვიბრაცია; აეროზოლები (მტვერი) უპირატესად ფიბროგენული მოქმედების; არასათანადო განათება; აეროიონები);

ე.ბ.ბ. ქიმიური ფაქტორები (მათშორის ქიმიური სინთეზით მიღებული ბიოლოგიური ბუნების ზოგიერთი ნივთიერება (ანტიბიოტიკები, ვიტამინები, ჰორმონები, ფერმენტები, ცილოვანი პრეპარატები) და/ან რომელთა კონტროლისათვის გამოიყენება ქიმიური ანალიზის მეთოდები)

ვ) ინდივიდუალური და სხვა დამცავი საშუალებების მოვლა-გასუფთავება, მათი სწორად გამოყენების კონტროლი და საჭიროების შემთხვევაში დროული შეცვლა;

2. დამსაქმებელი ვალდებულია ჩაუტაროს დასაქმებულებს სწავლება, ინსტრუქტაჟი და მიაწოდოს ინფორმაცია მათთვის გასაგებ ენაზე:

ა) შრომის უსაფრთხოები სუზრუნველსაყოფად სამართლებრივი და სხვა ნორმების, უსაფრთხო შრომის პრინციპების შესახებ;

ბ) სამუშაო პროცედურების, მანქანა-დანადგარების, ტექნიკისა და სამუშაოა ლჭურვილობების გამოყენებისა და შეკეთების ინსტრუქციებისა და სახელმძღვანელოების შესახებ;

გ) საგანგებო სიტუაციებისა და საევაკუაციო ღონისძიებების და მათი პრაქტიკული განხორციელების შესახებ.

5. საწარმოს სიდიდისა და სამუშაო სპეციფიკის გათვალისწინებით, დამსაქმებელი ვალდებულია, მიაწოდოს დასაქმებულებს და/ან მათ წარმომადგენლებს, შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტს, მომწოდებლებს და/ან სამუშაო სივრცეში სხვა პირობების საფუძველზე მყოფ პირებს ინფორმაცია, რომელიც შეეხება:

ა) პროფესიულ რისკებსა და მავნე ფაქტორებს, რომლებიც დაკავშირებულია სამუშაო ადგილთან და მათ შესაძლო ზეგავლენას დასაქმებულის ჯანმრთელობაზე, ასევე მათგან თავდაცვის მექანიზმებს; ბ) პოტენციურ რისკებს, რომლის წინაშე შესაძლოა, დადგეს დასაქმებული და რისკების შედეგების შეფასებას, დამსაქმებლის მიერ გატარებული შრომის უსაფრთხოებისა და პრევენციული ზომების ჩათვლით;

6. დამსაქმებელმა არ უნდა დაასაქმოს 18 წლამდე ასაკის პირები, ასევე ორსული და მეძუძური ქალები მძიმე, მავნე და საშიშ პირობებიან სამუშაოთა შესასრულებლად. მძიმე, მავნე და საშიშ პირობებიანი სამუშაოების ნუსხა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

მუხლი 17. ზეგანაკვეთური სამუშაო

ზეგანაკვეთურ სამუშაოდ მიიჩნევა მხარეთა შეთანხმებით დასაქმებულის მიერ სამუშაოს შესრულება დროის იმ მონაკვეთში, რომლის ხანგრძლივობა სრულწლოვნისთვის აღემატება კვირაში 40 საათს, 16 წლიდან 18 წლამდე ასაკისა

რასრულწლოვნისთვის – კვირაში 36 საათს, ხოლო 14 წლიდან 16 წლამდე ასაკის არასრულწლოვნისთვის – კვირაში 24 საათს.

მუხლი 8. პირველადისამედიცინოდახმარება, სახანძროუსაფრთხოება, ევაკუაცია, მომეტებულიდაგარდაუვალისაფრთხე

1. დამსაქმებელი ვალდებულია: ა) მიიღოს აუცილებელი ზომები პირველადი სამედიცინო დახმარების, სახანძრო უსაფრთხოებისა და ევაკუაციის უზრუნველსაყოფად საწარმოს სიდიდის, საქმიანობის სფეროსა და სხვა პირობების გათვალისწინებით.

მაშასადამე, სამაგისტრო პროექტე მუშაობისას გავეცანით იმ მწირ ლიტერატურას (წიგნს, კვლევებსა და საკონმდებლო რეგულაციებს), რაც საქართველოში შრომის უფლების შესახებ არსებობს.

2. უმუშევრობის პრობლემა საქართველოში (თეორიული ჩარჩო)

თეორიული ჩარჩოსა და სიტუაციის აღწერის მიზნით გამოვიყენეთ ორი წყარო - ა) ახალგაზრდა ეკონომისტთა 2008 წლის კვლევა, რომელშიც მოცემულია საქართველოში უმუშევრობის სტრუქტურული ანალიზი (www.economists.ge) და საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემები (www.geostat.ge).

უმუშევრობა/დასაქმების პრობლემა საქართველოში და შრომითი უფლებები ეს ის საკითხია, რომელიც ჩვენ შევარჩიეთ საზოგადოებაში მისი მნიშვნელობის გამო. ეს მოითხოვს დროულ ყურადღებას შესაბამისი უწყებების მხრიდან. უმუშევრობა ქვეყნის მოსახლეობას მძიმე ტვირთად აწვება და ეკონომიკურ, ფსიქოლოგიურ და სოციალურ დანაკარგს იწვევს. საქართველოში ხელისუფლება არანაირ კომპენსაციას არ იხდის და უმუშევრობის ტვირთი მხოლოდ უმუშევრებს აწვებათ. მათი შემოსავალი იკლებს, ხოლო უნარ-ჩვევები, გამოუყენებლობის გამო, რეგრესირებას იწვევს. ამავე დროს, უმუშევრობა სამუშაოსადმი მოტივაციას ამცირებს. ამას უმუშევრობის ფსიქოლოგიურ ხარჯებთან მივყავართ, რომელსაც უმუშევარი ხალხი და მათი ოჯახები განიცდიან იმ სტრესის სახით, რასაც ეკონომიკური გაჭირვება და შემოსავლის დაკარგვა იწვევს. ისეთ ქვეყნებში, სადაც უმუშევრობის მაღალი დონეა, დანაშაულის, ძალადობის, ნარკომანიისა და სხვა სოციალური პრობლემის ზრდა აღინიშნება. ეს ხარჯები, ზოგადად, საზოგადოებას აწწვება, ვინაიდან ამ პრობლემებთან გასამკლავებლად სახელმწიფო მეტ თანხებს ხარჯავს.

შრომის ბაზარი საბაზროეკონომიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მამოძრავებელი ძალაა. მასზე უშუალოდ აისახება ეკონომიკური რეფორმის ძირითადი შედეგები. შრომის ბაზარი უზრუნველყოფს მოთხოვნა-მიწოდების კანონის საფუძველზე სამუშაო ძალის კვლავ წარმოებას, განაწილებასა და გამოყენებას. სამუშაო ძალა წარმოადგენს ერთ-ერთ წარმოების ფაქტორს. სამუშაო ძალის სტრუქტურაზე ზემოქმედებას ახდენენ ის ფაქტორები, როგორებიცაა: მოსახლეობის რაოდენობა, ვისაც სურს და შეუძლია მუშაოვა, შრომითი კანონმდებლობა, ეკონომიკური განვითარების

მდგრადობა, დამჭირავებელი ორგანიზაციები და საბაზრო ფასები, სამუშაო სახელფასო განაკვეთები.

თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ხელფასები (სამუშაო ძალის ღირებულება) განისაზღვრება მოთხოვნა-მიწოდების საფუძველზე. თუმცა, საკანონმდებლო რეგულირების, ასევე პროფესიული კავშირებისა და სხვადასხვა ფაქტორების ზეგავლენით ხდება ხელფასების დონეზე ზემოქმედება.

სამუშაო ძალის აღრიცხვა და ქვეყანაში დასაქმების დონეზე ზემოქმედება მრავალი ქვეყნის ამოცანას წარმოადგენს. ამ მიმართულებით არსებობს უმუშევრობის კატეგორიების, შრომის ბაზრის ანალიზის განსხვავებული მეთოდოლოგიები. უმუშევრობა არის მოვლენა, რომლის დროსაც მოსახლეობის ცალკეული ნაწილი ვერ შოულობს სამუშაოს. უმუშევრობის გარკვეული დონის არსებობა გარდაუვალია რეალურ ეკონომიკაში. უმუშევრობის ნორმალურ ან უზუნებრივ დონეს განსაზღვრავს ოფიციალურად რეგისტრირებულ უმუშევართა ხვედრითი წონა შრომისუნარიანი ასაკის მქონე მოსახლეობის საერთო რიცხოვნობაში, მაგრამ ეს მაჩვენებელი არ გვაძლევს სრულ წარმოდგენას ამ სფეროში შექმნილ ვითარებაზე. არსებული მდგომარეობის სწორად შეფასებისათვის აუცილებელია ვიცოდეთ არა მხოლოდ უმუშევართა რაოდენობა, არამედ მათი უმუშევრობის პერიოდის ხანგრძლივობა.

ამერიკის შრომის სტატისტიკური ბიუროს (შსბ) მონაცემებით განისაზღვრება დასაქმებული, დაუსაქმებელი და უმუშევარი პირები. იმისთვის, რომ შსბ-ს აღრიცხვაზე მოხვდეს, ის უნდა აკუთვნოდეს არა ინსტიტუციონალურ მოსახლეობას. აქ იგულისხმებიან 16 წელს მიღწეული და უფროსი ასაკის პირები, რომლებიც მოცემულ მომენტში ციხეებსა და საავადმყოფოებში არ იმყოფებიან. არაინსტიტუციონალური მოსახლეობა იყოფა შემდეგ კატეგორიებად: დასაქმებული, უმუშევარი და არათვითმოქმედი მოსახლეობა. უმუშევართა და დასაქმებულთა დონის განსაზღვრისათვის შესაძლებელია ეყრდნობა, როგორც საკუთარ კვლევებს (ეს უკანასკნელი ტარდება ყოველთვიურად), ასევე აშშ-ს სენსუს ბიუროს მიერ ჩატარებულ ორ კვლევას. უმუშევრობის დონე განისაზღვრება საერთაშორისო შრომის ორგანიზაციის მიერ

დაწესებული სტანდარტების შესაბამისად. თუმცა, მიღებული მონაცემები ასევე გამოიყენება უმუშევრობის 5 სხვადასხვა დონი სგანსაზღვრისათვის, რომლებსაც მინიჭებული აქვთ შესაბამისი კოდები. კერძოდ კი: 1 - სამუშაო ძალის პროცენტი, რომელიც ვერ დასაქმდა 15 კვირის ან მეტი პერიოდის განმავლობაში; 2 - სამუშაო ძალის პროცენტი, რომელმაც კვლევის მომენტისთვის დაკარგა სამუშაო ან დაასრულა დროებითი სამუშაო; 3 - ოფიციალური უმუშევრობის დონე საერთაშორისო შრომის ორგანიზაციის განმარტებების შესაბამისად; 4 - სამუშაოდალა, რომელსაც სურს მუშაობის დაწყება, მაგრამ შეწყვიტა ძიება, რადგან არსებული ეკონომიკური პირობებიდან გამომდინარე მიიჩნევს, რომ სამუშაო ადგილი არ არის ხელმისაწვდომი; 5 - ნახევარი განაკვეთით დასაქმებული პირები, რომლებსაც სურთ სრულგანაკვეთზე მუშაობა, მაგრამ არ შეუძლიათ გარკვეული ეკონომიკური მიზეზების გამო.

შრომის სტატისტიკის მეცამეტე საერთაშორისო კონფერენციაზე, 1982 წლის ოქტომბერში მიღებულ იქნა რეზოლუცია, რომლის მიხედვითაც დადგინდა შესაბამისი შრომის ბაზრის კატეგორიების განსაზღვრის სტანდარტები. ამ სტანდარტების მიხედვით, შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია უმუშევრობას განმარტავს შემდეგნაირად: „უმუშევართა რაოდენობა აერთიანებს 15 და მეტი წლის პირებს, რომლებიც შესწავლის პერიოდისათვის არიან უმუშევრები - არ იღებენ ხელფასს ან/და არ არიან თვითდასაქმებულები.“

შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია იყენებს უმუშევრობის დათვლის 4 მეთოდს:

- *სამუშაო ძალის გამოკვლევის მოდელი* უმუშევრობის დონის განსაზღვრის ერთ-ერთი ყველაზე აპრობირებული მეთოდია, ვინაიდან ის იძლევა შედარებით სრულყოფილ შედეგს და უმუშევრობის დონის ისეთი განსხვავებული ჯგუფების მიხედვით გამოთვლის შესაძლებლობას, როგორცაა რასა, სქესი და ა.შ. აღნიშნული მეთოდი ყველაზე უკეთ ერგება საერთაშორისო სტანდარტებს.

- *ოფიციალური შეფასებებისათვის გამოიყენება* ერთი ან მეტი მონაცემის გაანგარიშების სხვა სამი მეთოდიდან. ამ მეთოდის გამოყენება შესუსტდა სამუშაო ძალის გამოკვლევის მოდელის სასარგებლოდ.

- *საზოგადოებრივი დაზღვევის სტატისტიკა*, როგორცაა უმუშევრის შემწეობა, გამოითვლება დაზღვეული პირების მიხედვით, რომლებიც მიეკუთვნებიან მთლიან სამუშაო ძალას და იმ პირთა რიცხვის მიხედვით, რომლებიც იღებენ შემწეობას. ეს მეთოდი მკაცრად გაკრიტიკებულ იქნა შემწეობების ამოწურვის გამო, სანამ პირი იშოვის სამუშაოს.

- *დასაქმების სამსახურის სტატისტიკა* ნაკლებ ეფექტური უწყებაა, ვინაიდან ის მოიცავს იმ პირთა მხოლოდ თვიურ რაოდენობას, რომლებიც მიმართავენ დასაქმების სამსახურს. ეს მეთოდი ასევე მოიცავს ისეთი ტიპის უმუშევრებს, რომლებიც შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის (ILO) განმარტებით არ არიან უმუშევრები.

უმუშევრობის დონის განსაზღვრა უმუშევრობის დონის განსაზღვრა სრული დასაქმების დროს იმის გამო რთულდება, რომ პრაქტიკაში უმუშევრობის ფაქტობრივი დონის დადგენა საკმაოდ ძნელია. ამისათვის მოსახლეობა დაყოფილია სამ დიდ ჯგუფად:

1. მოზარდები, რომელთაც ჯერ კიდევ არ მიუღწევიათ 16 წლამდე, ასევე ისინი, ვინც სპეციალურ დაწესებულებებში არიან მოთავსებულნი, მაგალითად, ფსიქიატრიულ საავადმყოფოებში ან გამოსასწორებელ დაწესებულებებში. ადამიანთა ეს კატეგორია არ განიხილება სამუშაო ძალის პოტენციური კომპონენტის სახით.

2. მასეწოდება „სამუშაო ძალის შემადგენლობაში არ შემავალი” ჯგუფი. ესენი არიან მოზარდები, რომლებსაც პოტენციურად მუშაობის შესაძლებლობა გააჩნიათ, მაგრამ ამა თუ იმ მიზეზის გამო არ მუშაობენ და არც სამუშაოს ეძებენ.

3. ეს ჯგუფი საკუთრი სამუშაო ძალაა. იგი მოიცავს მათ, ვისაც შეუძლია და მზად არის მუშაობისთვის.

ზოგადად უმუშევრობის დონე საერთაშორისო სტანდარტებით განისაზღვრება უმუშევართა რაოდენობის შეფარდებით სამუშაო ძალის მთლიან რაოდენობასთან. როგორც აღვნიშნეთ, შრომის ბაზარზე სრული დასაქმების მიღწევა თეორიულად შესაძლებელია, მაგრამ პრაქტიკაში დასაშვებია უმუშევრობის ბუნებრივი დონე, რაც განსხვავებულია სხვადასხვა ქვეყნისთვის და დამოკიდებულია ამ უკანასკნელის პრიორიტეტებზე. ამასთან ცნობილია, რომ უმუშევრობის ფაქტობრივი დონის 15%-ით გაზრდა იწვევს რეალური მთლიანი ეროვნული პროდუქტის (მეპ-ის) 2.5%-ით ჩამორჩენას პოტენციური მეპ-ისგან. ამ მოვლენისგან თავის დასაღწევად სახელმწიფო უნდა ცდილობდეს უმუშევრობის ბუნებრივი დონის რეგულირებას.

უმუშევრობაზე საუბრისას, არის კიდევ ერთი საკითხი, რომელსაც დიდი ყურადღება ექცევა, ეს არის შრომისუნარიან უმუშევართა განათლების დონე. საქართველო ერთ-ერთი ლიდერი ქვეყანაა სამუშაო ძალის განათლების დონის მიხედვით. უმუშევართა უმეტესობას საშუალო ან უმაღლესი განათლება აქვს მიღებული. ეს იმას ნიშნავს, რომ განათლებული სამუშაო ძალა გამოუყენებელია და მას ქვეყნის ეკონომიკაში წვლილი ვერ შეაქვს.

ზოგადად, მიჩნეულია, რომ ქვეყნის ეკონომიკური სტრუქტურის ცვლილება იწვევს უმუშევრობის მაღალ დონეს. გრძელვადიანი უმუშევრობა, ძირითადად გამოწვეულია მუშახელის უნარ-ჩვევების შეუსაბამობით ბაზარზე არსებულ სამუშაოსთან. ვაწყდებით უნარ-ჩვევების დეფიციტს ან ენობრივ ბარიერს სამუშაო ძალაში, აგრეთვე ვხვდებით ასაკობრივი დისკრიმინაციის პრობლემას

საქართველოს შრომის ბაზარზე. საკმაოდ ხშირად ვაწყდებით ისეთ განცხადებებს ვაკანსიის თაობაზე, სადაც დისკრიმინაციული მოთხოვნებია. მაგალითად, სამუშაოს დაწყების მსურველი კონკრეტული სქესის ან ასაკის უნდა იყოს. განვითარებულ ქვეყნებში, ასეთ დისკრიმინაცია მკაცრი კანონებით რეგულირდება, რომლებიც საქართველოში არ მოქმედებს.

საქართველოში დასაქმებულად რეგისტრირებულთა უმეტესობა თვითდასაქმებულია. ეს კატეგორია ძირითადად სოფლის მეურნეობაშია ჩართული, ხოლო ამ სექტორში პროდუქტიულობის დონე საკმაოდ დაბალია. როგორც პირველად წარმოებაში, ასევე კვების პროდუქტიულობის გადამამუშავებაში, სოფლის მეურნეობის წილი ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტში ძალიან დაბალია. სხვადასხვა სტატისტიკის მიხედვით, ერთადერთი კატეგორია, რომელიც სტაბილურ ზრდას აჩვენებს, თვითდასაქმებულთა კატეგორიაა, ხოლო „დაქირავებით“ მომუშავე დასაქმებულთა რაოდენობა მცირდება. თვითდასაქმებული მოსახლეობა ძირითადად რეგიონებშია კონცენტრირებული. ამის მიზეზი სასოფლო-სამეურნეო მიზეზია. ამაში შედიან ის ადამიანები, რომლებიც ნებაყოფლობით ამუშავებენ თავიანთი ოჯახის მიწას. ამის შედეგია ისიც, რომ უმუშევართა დონე რეგიონებში გაცილებით დაბალია, ვიდრე თბილისში. იმიტომ რომ პოტენციურ სამუშაო ძალა ვერ ჩაითვლება სოფლის მეურნეობის სექტორში დასაქმებულად.

მნიშვნელოვანი მაჩვენებელია დასაქმებულთა შემოსავალი. მნიშვნელოვანი არა მხოლოდ დასაქმებული ადამიანების დათვლაა, არამედ იმ ადამიანებისა, რომელთა ხელფასიც საშუალო მინიმუმზე დაბალია.

საქართველოს პარლამენტის მიერ 2006 წლის 25 მაისს მიღებულ იქნა ახალი „შრომის კოდექსი“, რომელიც მოცემული სფეროს ძირითადი მარეგულირებელი კანონია. სხვა კანონები, რომლებიც არეგულირებენ შრომით ურთიერთობებს, ეხება სახელმწიფო სამსახურში დასაქმებულ პირებს (პრეზიდენტის, პარლამენტის და საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა ანაზღაურების შესახებ კანონები და სხვ.). კანონმდებლობის რეგულირების სფეროს განეკუთვნება საქართველოს ტერიტორიაზე შრომითი და მისი

თან მდევი ურთიერთობები, თუ ისინი განსხვავებულად არ რეგულირდება სხვა სპეციალური კანონით ან საერთაშორისო ხელშეკრულებებით.

კოდექსის ძირითად პრინციპს წარმოადგენს შრომითი ურთიერთობების სახელმწიფო რეგულირება იმ შემთხვევაში, როცა რაიმე პირობა/საკითხი არ არის გათვალისწინებული მხარეთა შეთანხმებით და ისეთ შემთხვევებში, როდესაც დაქირავებულს წარმოადგენენ არასრულწლოვნები, ორსული და მეძუძური ქალები. კოდექსი ასევე უზრუნველყოფს უსაფრთხო შრომითი პირობების შექმნასა და კონსტიტუციური უფლებების დაცვას შრომით ურთიერთობებში.

ახალ კანონში შეტანილია მთელი რიგი ცვლილებები. კერძოდ, ყველაზე მნიშვნელოვან ცვლილებას წარმოადგენს დამსაქმებლისა და დასაქმებულის შრომითი ურთიერთობის რეგულირება შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე. აღნიშნულ ურთიერთობებში მონაწილე მხარეები თვითონ გამოდიან საკუთარი ინტერესების დასაცავად და ხელშეკრულებით განსაზღვრავენ ურთიერთვალდებულებებს, პასუხისმგებლობებსა და სხვა პირობებს.

დღეისათვის დამსაქმებელს ზოგადად დაევალა უსაფრთხოების ზომების უზრუნველყოფა. გაუქმდა რიგი სავალდებულო პირობები: მუშებისა და მოსამსახურეების ინსტრუქტაჟი უსაფრთხოების ტექნიკის და საწარმოო სანიტარიის შესახებ, სპეციალური ტანსაცმლისა და ინდივიდუალური დაცვის სხვა საშუალებათა გაცემა, რძისა და სამკურნალო-პროფილაქტიკური კვების პროდუქტების გაცემა, ადმინისტრაციის მოვალეობა - გამოიკვლიოს და აღრიცხოს წარმოებაში მომხდარი უბედური შემთხვევები და სხვ. ახალი კანონმდებლობისთანახმად 2007 წლის 1 ივლისისათვის შემუშავებულ იქნა მძიმე, მავნე და საშიშპირობებიან სამუშაოთა ნუსხა, აგრეთვე დამსაქმებლის ხარჯით დასაქმებულის სავალდებულო პერიოდული სამედიცინო შემოწმების შემთხვევათა ჩამონათვალი და წესები.

3. მეთოდოლოგია

სოციალური მეცნიერებებისათვის დამახასიათებელია მჭიდრო კავშირი თეორიასა და ემპირიულ კვლევებს შორის. საზოგადოებრივი ცხოვრების ამა თუ იმ ასპექტის შესწავლის მიზნით, მეცნიერები რეგულარულად ატარებენ ემპირიულ კვლევებს, რათა შეამოწმონ ესა თუ ის თეორიული მოსაზრება, ამ კვლევების შედეგები ხშირად იწვევს არსებული თეორიების გადასინჯვას და დახვეწას, ზოგჯერ კი - ძველი თეორიის უარყოფას და ახალი თეორიის წარმოშობას. ((შესავალი ნაწილი - წიგნი- თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში, 2008 წლის გამოცემა. ავტორი - თინათინ ზურაბიშვილი. გვ -5 აბზაცი პირველი)

3.1. მეთოდის ზოგადი მიმოხილვა

ემპირიული სოციალური კვლევები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროს შესახებ არსებული ცოდნის გაღრმავებასა და სახელმწიფო მართვის ოპტიმიზაციაში.

სოციალური სინამდვილის სულ უფრო და უფრო მეტი მხარე შეისწავლება ემპირიული კვლევების მეშვეობით, ხოლო ჩატარებული კვლევების შედეგები ხშირად მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს საზოგადოებაზე.

სოციალური კვლევის მეთოდიკა შეისწავლის ემპირიული სოციალური კვლევის განხორციელების კონკრეტულ გზებს, განიხილავს ინფორმაციის შეგროვების მეცნიერული საშუალებების, ანუ მეთოდების ერთობლიობას და იმ ეთიკურ პრინციპებს, რომელთა დაცვითაც უნდა ჩატარდეს სოციალური კვლევა.

სოციალური კვლევის მეთოდები ორ დიდ ჯგუფად იყოფა: **რაოდენობრივ** და **თვისებრივ** მეთოდებად. თუმცა, ამ ორი ჯგუფის მეთოდებს შორის არის მნიშვნელოვანი განსხვავებები, მათ ერთი ძალიან მნიშვნელოვანი გარემოება აერთიანებს, მათი მთავარი და, შეიძლება ითქვას, ერთადერთი მიზანია ჩვენი ცოდნის გამდიდრება სოციალური სამყაროს შესახებ.

კვლევის რაოდენობრივი მეთოდები (როგორებიცაა მასობრივი გამოკითხვა, კონტენტ-ანალიზი) იშველიებს რაოდენობრივ მაჩვენებლებს - ქულებს, პროცენტებს - და მიზნად ისახავს დაადგინოს ამა თუ იმ სოციალური ფენომენის გამოვლენის სიხშირე. მეთოდების ეს ჯგუფი უაღრესად ფორმალიზებულია, რის გამოც ისინი „მკაცრი“ მეთოდების სახელითაა ცნობილი.

რაოდენობრივი მეთოდების მეცნიერულობას და ამ მეთოდების მეშვეობით მიღებული შედეგების სანდოობას სტატისტიკური კანონზომიერებები უზრუნველყოფს. რაოდენობრივი კვლევის შედეგების ერთ-ერთ უმთავრეს ღირსებას ამ შედეგების რეპრეზენტატულობა წარმოადგენს, რაც გულისხმობს, რომ კვლევის პროცესში გამოკითხული ადამიანები (რესპონდენტები) პროპორციულად წარმოადგენენ მთელ მოსახლეობას, ან მოსახლეობის იმ ნაწილს, რომლის შესწავლაც დაგეგმილია კვლევის პროცესში, რის შედეგადაც საშუალება გვეძლევა, რესპონდენტთა მიერ გამოთქმული აზრი გენერალური ერთობლიობის წარმომადგენლების აზრად ჩავთვალოთ.

რაოდენობრივ მეთოდებს შორის მსოფლიო პრაქტიკაში ყველაზე გავრცელებულია მასობრივი გამოკითხვა - ხალხის აზრის შესწავლა ამა თუ იმ პრობლემასთან დაკავშირებით. ამ მეთოდს საფუძვლად უდევს ორი დაშვება: ერთი ის, რომ მოსახლეობის მიერ სოციალური მოვლენების შეფასებების გავრცელება გარკვეულ სტატისტიკურ კანონებს ემორჩილება, და მეორე, რომ მსგავსი სოციალური მდგომარეობის მქონე პიროვნებები, როგორც წესი, ანალოგიურად აფასებენ მოვლენებს.

მასობრივი გამოკითხვის დროს ყოველი რესპონდენტი განიხილება არა როგორც უნიკალური პიროვნება, არამედ როგორც ამა თუ იმ სოციალური ერთობის (ჯგუფის) ნაწილი, რომელიც წარმოადგენს მისი მსგავსი პიროვნებების აზრს და გვაწვდის ინფორმაციას ჩვენთვის საინტერესო სოციალური ფენომენის ან მისი შეფასების შესახებ. ასეთი მიდგომიდან გამომდინარე ითვლება, რომ ანალოგიური სოციალური მდგომარეობის მქონე ინდივიდები კვლევის პროცესში „ურთიერთშემცვლელნი“ არიან.

(წიგნი - რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები, „სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის 2008 წლის გამომცემლობა, ავტორი ლია წულაძე . გვ- 4-5).

სოციალური კვლევის მეთოდების მეორე ჯგუფი, **თვისებრივი მეთოდები** სიღრმისეულად შეისწავლის სოციალურ ცხოვრებას; ხშირ შემთხვევაში ეს შესწავლა ხდება არა მკვლევრის ოფისში ან სხვა ხელოვნურად შექმნილ გარემოში, არამედ „ბუნებრივ“ პირობებში, იქ, სადაც რეალურად ვითარდება ურთიერთობა ადამიანებს შორის - იქნება ეს საკლასო ოთახი, სოფლის მაღაზია, გაზეთის რედაქცია თუ სხვა.

თვისებრივი მეთოდები ინტენსიურად იყენებს ინფორმაციის შეგროვების ისეთ საშუალებებს, როგორებიცაა არაფორმალური ინტერვიუ და დაკვირვება, ამიტომ პირველი შეხედვით თვისებრივი მკვლევრის მუშაობა ძალიან ჰგავს ჩვეულებრივი ადამიანის ყოველდღიურ საქმიანობას.

თვისებრივი მეთოდები ნაკლებადაა ფორმალიზებული, ამიტომ მათ „რბილ“, „მოქნილ“ მეთოდებსაც უწოდებენ. როგორც წესი, თვისებრივი კვლევის შედეგად ყველაზე ხშირად ვიღებთ საკვლევო ობიექტის შიდა სტრუქტურის ანალიზს და/ან კვლევის საკითხის ადეკვატურ ტიპოლოგიას. როგორც, უკვე აღვნიშნეთ, სოციალური კვლევის ორი დიდი ფორმა არსებობს რაოდენობრივი და თვისებრივი. სამასგისტრო შრომაზე მუშაობისას გამოყენებულ იქნა ორივე მეთოდი. რაოდენობრივი კვლევის მიზნით ჩვენ ჩავატარეთ ქუჩის გამოკითხვა და ინტერნეტ გამოკითხვა. ხოლო თვისებრივი კვლევის მიზნით ჩავატარეთ სამი ფოკუს ჯგუფი.

აუდიტორიის კვლევა ყველაზე ეფექტურია თუ დაიწყება კითხვით - “ რა გსურთ რომ იცოდეთ სოციუმის შესახებ?”. კითხვებმა აუდიტორიის შესახებ შესაძლებელია მოიტანოს გარკვეული ანალიზი და ინფორმაცია სოციუმზე.

ვინ არის აუდიტორია? აუდიტორია შესაძლებელია იყოს ადამიანთა დაჯგუფება რომელთაც აქვთ საერთო დამახასიათებელი ან განმასხვავებელი ნიშანი. სამიზნე აუტიდორია შესაძლებელია იყოს გარკვეული დაჯგუფება, რომელიც საერთო ნიშნით არის შერჩეული, მაგალითად ასაკი, სქესი, გეოგრაფიული მდებარეობა, განათლების დონე და სხვა.

ჩვენი კვლევის მიზნებიდან გამომდინარე , ჩავატარეთ რაოდენობრივი გამოკითხვა.

რატომ რაოდენობრივი გამოკითხვა? - პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს ,რომ რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები პოპულარული და ფართოდ გავრცელებულია , აგრეთვე მონაცემების მოპოვების საიმედო და აღიარებულ ტექნიკადაა მიჩნეული, რაზეც ის ფაქტი მეტყველებს, რომ მთელ მსოფლიოში სისტემატიურად ხდება მოსახლეობის აღწერა. ყოველწლიურად ტარდება შინამეურნეობის კვლევები და ყოველდღიურად მიმდინარეობს მარკეტინგული კვლევები, რაც სწორედ რაოდენობრივი კვლევის მეთოდების გამოყენებით ხორციელდება. ამასთან, რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები საშუალებას იძლევა, სწორად განხორციელებული შერჩევის შემთხვევაში, მოსახლეობის ფართო ჯგუფებზე მოხდეს შედეგების განზოგადება, რაც რაოდენობრივი კვლევის მეთოდების განსაკუთრებულ სანდოობაზე მეტყველებს. (წიგნი - თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში, „სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის“ 2008 წლის გამოცემა. ავტორი- თინათინ ზურაბიშვილი.

3.2 რაოდენობრივი კვლევა

რაოდენობრივი კვლევისათვის შევადგინეთ სტანდარტული კითხვარი. პირველ ნაწილში მოცემულია რესპონდენტის შესახებ ტექნიკური დეტალები (ასაკი, სქესი, საცხოვრებელი ადგილი, დასაქმების ადგილი). ამ მონაცემებით ჩვენ შევძელით გაგვეანალიზებინა, თუ რომელ ასაკობრივ და სქესობრივ ჯგუფს რა სოციალური

პრობლემა მიაჩნდა ყველაზე უფრო მწვავედ. აგრეთვე, გაგვეანალიზებინა ეს მონაცემები გამოკითხულთა დასაქმების თავისებურების მიხედვით.

კითხვარის ძირითადი ნაწილი სულ 3 შეკითხვისაგან შედგებოდა. აქედან ორი დახურული ე.წ. შემოსახაზი კითხვა იყო. პირველ კითხვაში რესპონდენტს უნდა გაეცა პასუხი შეკითხვაზე, თუ რომელი მედიასაშუალებებით ეცნობოდა ახალ ამბებსა და, ზოგადად, ჟურნალისტურ მასალებს. მეორე კითხვაში გამოკითხულს უნდა ამოერჩია ჩვენ მიერ ჩამოთვლილი სოციალური პრობლემებიდან ერთ-ერთი, მისი აზრით, ყველაზე მწვავე.

კითხვარის მესამე შეკითხვა ღია იყო და მისი მიზანი გახლდათ დაგვედგინა, თუ რატომ მიიჩნია რესპონდენტმა ესა თუ ის სოციალური პრობლემა ყველაზე უფრო მნიშვნელოვნად. მესამე ღია შეკითხვის ჩასმა იმიტომ მივიჩნიეთ მიზანშეწონილად, რომ გვსურდა აუდიტორიის არგუმენტების გაანალიზება და შემდგომში აქედან გამოტანილი დასკვნების გათვალისწინება სამაგისტრო შრომის მეორე ნაწილში, რაც ჟურნალისტური პროდუქტის მომზადებას გულისხმობს.

კითხვარის ნიმუში (გუგლის ფორმით შდგენილი) თან ერთვის სამაგისტრო ნაშრომს (იხ. დანართი 1)

აღნიშნული კითხვარით 150 სოციალური მომხმარებელი გამოვიკითხეთ. გარდა ამისა, პირისპირ გამოკითხვის მეთოდით კიდევ 200 რესპონდენტთან ჩავატარეთ პირისპირ გამოკითხვა.

რაოდენობრივი კვლევისთვის შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით შეირჩა 18- დან 55 წლის ჩათვლით პირები საქართველოს მასშტაბით. ასაკობრივი ჯგუფის ფართო დიაპაზონი იმიტომ შევარჩიეთ, რომ გვუსრდა ჩვენი ჟურნალისტური პროდუქტი არამხოლოდ ვიწრო ასაკობრივი ჯგუფისათვის, არამედ ფართე აუდიტორიისათვის ყოფილიყო საინტერესო. რაოდენობრივი კვლევა ტარდებოდა 1 თვის განმავლობაში, პერიოდი - 2018 წლის 2 აპრილიდან 2 მაისის ჩათვლით. გამოვიკითხეთ 150 ადამიანი.

რაც შეეხება ქუჩის გამოკითხვას, ჩვენ გადავწყვიტეთ, რომ თბილისის მასშტაბით ხუთ ადგილზე ჩავატარებინა გამოკითხვა. ლოკაციები მუდმივი ხალხმრავლობიდან

გამომდინარე შევარჩიეთ: რუსთაველისა და თავისუფლების მეტროს მიმდებარე ტერიტორია, თსუ-ს, ილიაუნისა და სეუს-ს მიმდებარე ტერიტორია. ქუჩაში გამოკითხულთა რაოდენობა შეადგენს 200 ადამიანს. გამოკითხვა ერთი თვის განმავლობაში აღნიშნულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობდა, 2018 წლის 2 აპრილიდან 2 მაისის ჩათვლით. გამოკითხვა ქუჩაში უკვე შედგენილი კითხვარის მეშვეობით ჩავატარეთ.

როგორც ინტერნეტ გამოკითხვის დროს ასაკობრივი ზღვარიც აქაც ანალოგიური იყო. გამოკითხულთა ასაკი 18 - დან 55 წლის ჩათვლით საქართველოში მცხოვრები ადამიანები წარმოადგენდნენ.

3.3 თვისებრივი კვლევა, ფოკუს ჯგუფები

ჩვენი კვლევის შემდეგი ეტაპი იყო ფოკუს ჯგუფების შედგენა და იმ კონკრეტული სოციალური საკითხის შესახებ დამატებითი ინფორმაციის მოძიება, რომელიც აუდიტორიამ ყველაზე მწვავე სოციალურ პრობლემად დაასახელა. აღნიშნული მიზანი დაგვეხმარება პრაქტიკული საქმიანობის ეფექტიანად წარმართვაში - ადეკვატური ჟურნალისტური თემების მოძიებასა და აუდიტორიისათვის საინტერესო ჟურნალისტური აქცენტების დასმაში.

ვინაიდან რაოდენობრივი კვლევის შედეგად ყველაზე მწვავე პრობლემად უმუშევრობა იქნა დასახელებული, შევარჩიეთ ისეთი ფოკუსჯგუფებს, რომლებიც უმუშევრობა-დასაქმების პრობლემებისათვის შესაფერისი იყო. კერძოდ სტუდენტები, დასაქმებულები და უმუშევრები.

სულ ჩატარდა სამი ფოკუს ჯგუფი - 15 მაისს სტუდენტების, 19 მაისს მომსახურების სფეროში დასაქმებულების, 31 მაისს - უმუშევრების. თითოეულ ფოკუს ჯგუფში შედიოდა 6 ადამიანი. ჯამურად გამოკითხულ იქნა 18 ადამიანი.

სტუდენტების ფოკუს ჯგუფი გამოჰკითხა ნათია ბალიევამ, მომსახურების სფეროში მომუშავე ადამიანების ფოკუს ჯგუფი - სალომე ნეფარიძემ, ხოლო 18 -დან 55 წლამდე უმუშევარი ადამიანების ფოკუს ჯგუფი - თამთა ლლილვაშვილმა.

ფოკუს ჯგუფის კითხვარი ნიმუშად ერთვის სამაგისტრო ნაშრომს (იხ. დანართი2)

4. კვლევის შედეგები

4.1. რაოდენობრივი კვლევის შედეგები

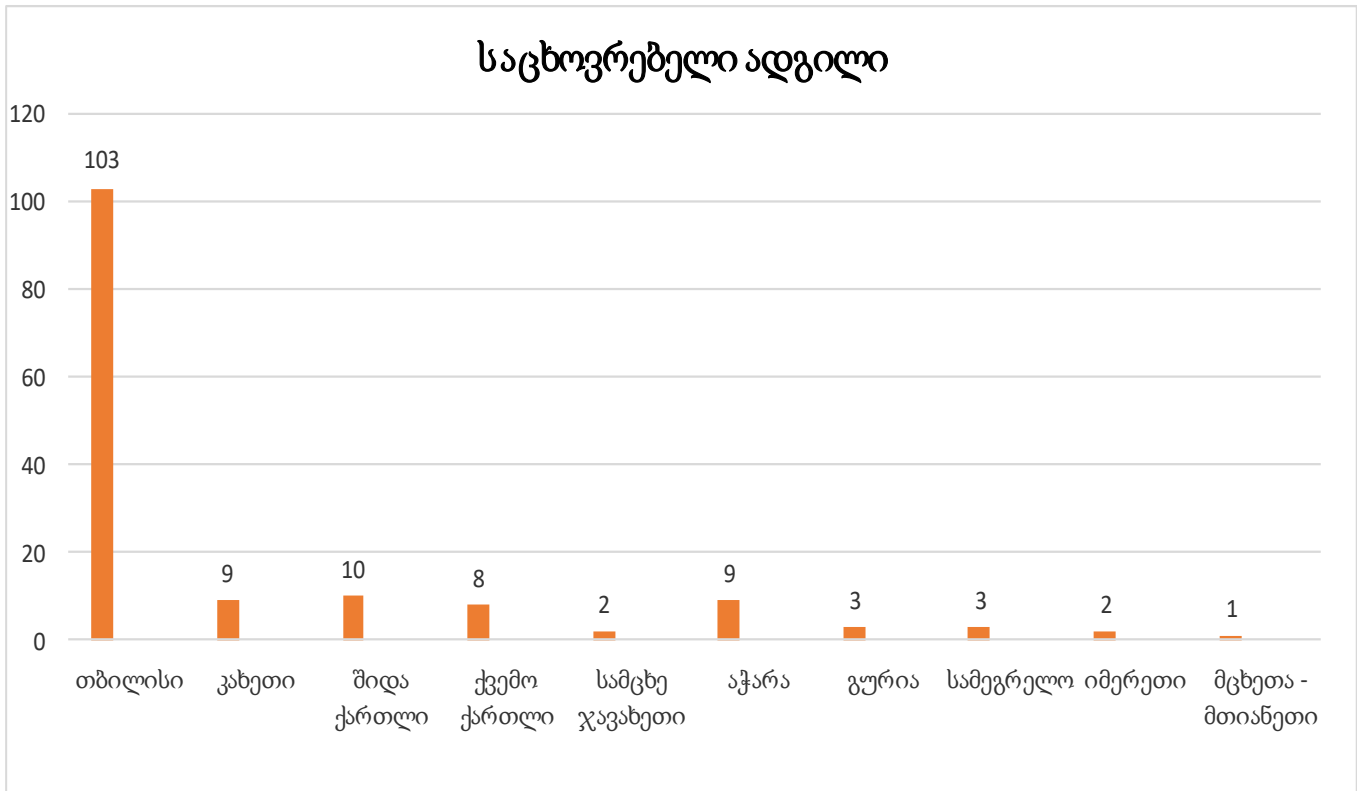
4.1.1. სოციალური ქსელებით ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები

კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 150-მა ადამიანმა. მათ შორის იყო 99 ქალი და 51 მამაკაცი. (გრაფიკი#1)

გრაფიკი #1

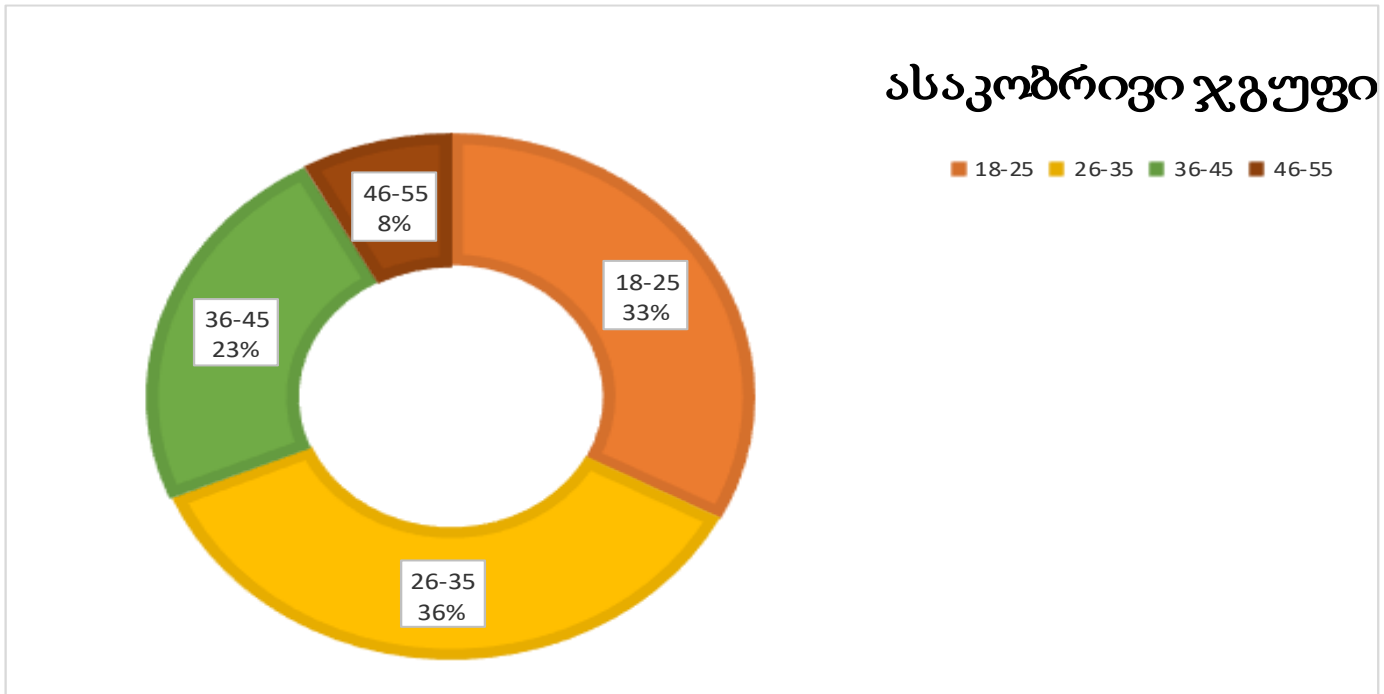
კითხვარის ანკეტურ ნაწილში იყო შეკითხვა იმის შესახებ, თუ სად ცხოვრობდა რეზპონდენტი. აღმოჩნდა, რომ კვლევაში მონაწილეთა უმეტესობა თბილისის მაცხოვრებლები იყვნენ. მათი რაოდენობა 103-ია, ხოლო დანარჩენი რაოდენობა გადანაწილდა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონზე, რაც ნათლად ჩანს გრაფიკზე. (გრაფიკი#2)

გრაფიკი #2

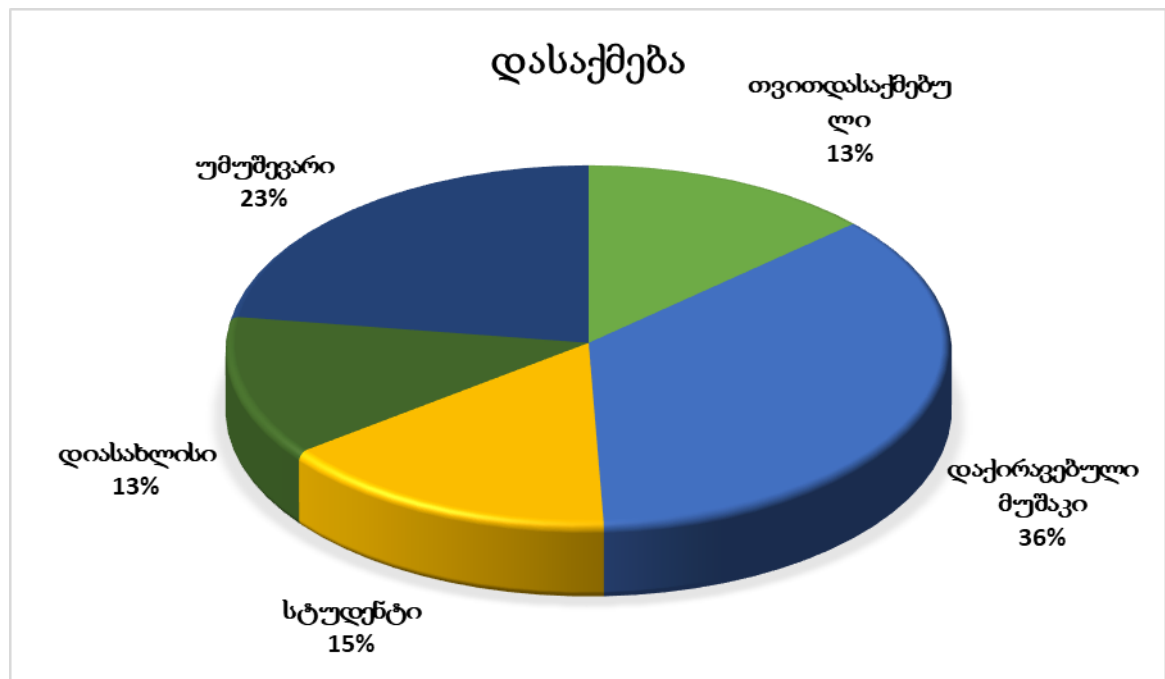
კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 18-დან 55 წლის ჩათვლით ასაკობრივმა ჯგუფმა. აქედან 54 ადამიანი გახლდათ 26-35 ასაკობრივი ჯგუფიდან, 49 იყო 18-25 ასაკობრივი ჯგუფიდან, 35 ადამიანი 36-45 ასაკობრივი ჯგუფიდან და ყველაზე ცოტა, 12 ადამიანი 46-55 ასაკობრივი ჯგუფიდან. (გრაფიკი#3)

გრაფიკი#3

აქედან დაქირავებული მუშაკია 54 ადამიანი, უმუშევარი - 34, თვითდასაქმებული - 20, სტუდენტი 23, ხოლო დიასახლისი 19 ადამიანი. (გრაფიკი#4)

გრაფიკი #4

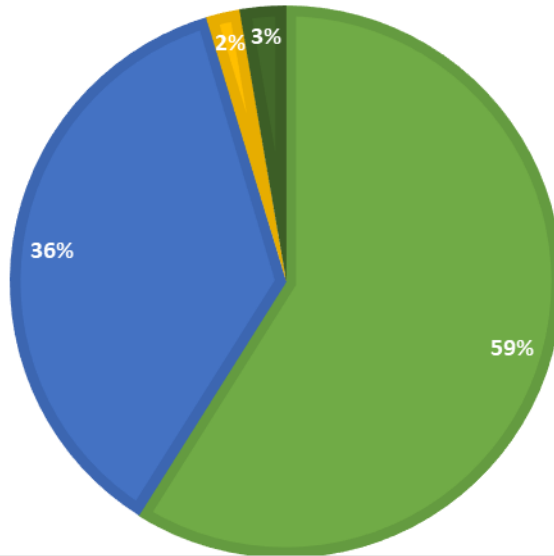

კითხვაზე, ძირითადად რომელი საშუალებებით ეცნობიან ჟურნალისტურ პროდუქტს, უმეტესობამ ანუ 89 ადამიანმა უპასუხა, რომ ძირითადად ინტერნეტით ეცნობიან, 55 ადამიანი ეცნობა ტელევიზიით, 4 - ბეჭდური მედიით, ხოლო ყველაზე ცოტა რადიოთი ეცნობა 3 ადამიანი. (გრაფიკი #5)

(გრაფიკი #5)

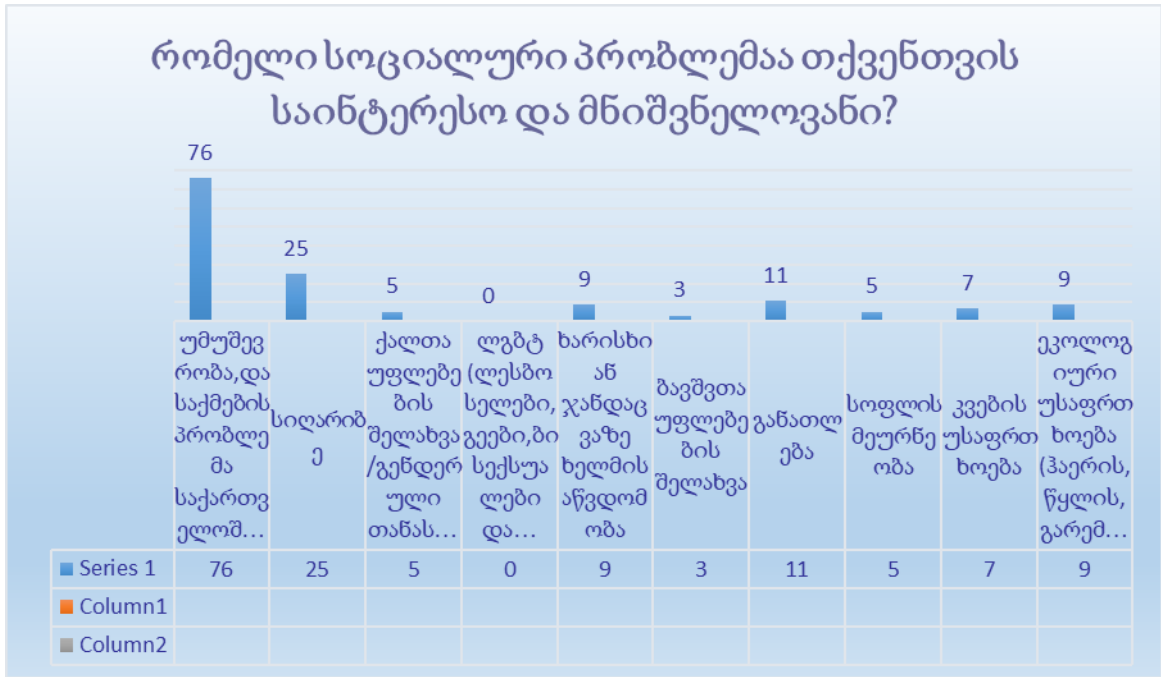
ძირითადი რომელი საშუალებებით ეცნობით ჟურნალისტურ პროდუქტს?

■ ინტერნეტი ■ ტელევიზია

პრობლემა, რომელიც გამოკითხულთა აზრით ყველაზე მნიშვნელოვანია აღმოჩნდა „უმუშევრობა/დასაქმების პრობლემა საქართველოში და შრომითი უფლებები“. ეს პასუხი დააფიქსირა 76 - მა ადამიანმა, შემდეგ პრობლემად მიაჩნიათ სიღარიბე, რომელსაც 25-მა ადამიანმა გასცა პასუხი, ჯანდაცვას და ეკოლოგიურ ს 9 ადამიანმა გასცა პასუხი, ხოლო დანარჩენი რაოდენობა გადანაწილდა სხვადასხვა პასუხებზე.

გრაფიკი #7

ბოლო კითხვა ღიად დავტოვეთ, რათა თავიანთი არჩეული პასუხი დაესაბუთებინათ.

გთხოვთ, მოკლედ დაასაბუთოთ თქვენი არჩევანი (რატომ გაინტერესებთ ზემოთ ჩამოთვლილი თემებიდან კონკრეტულად ერთი, რომელიც შემოხაზეთ?) - რადგან გამოკითხულთა უმრავლესობას მიაჩნდა, რომ უმუშევრობა იყო ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემა, გთავაზობთ უცვლელად ამ კითხვიდან გამომდინარე დასაბუთებულ რამდენიმე პასუხს ბოლო კითხვაზე :

- ვთვლი რომ, უმუშევრობა და შრომითი უფლებები დღესდღეობით, ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემაა საქართველოში. უმუშევრობა იწვევს მოსახლეობის დონის დაქვეითებას. დაბლა იწვევს განათლებისა და კულტურის დონე და ქვეყანაში სადაც განათლების დონე დაბალია, ის ქვეყანა

ვერ განვითარდება. ვთვლი, რომ ზემოთ ჩამოთვლილი პრობლემები სწორედ ამ ერთ დიდ პრობლემაზეა დამოკიდებული.

ვფიქრობ რომ კურსდამთავრებულთა რაოდენობა მეტია დასაქმებულ რაოდენობასთან შედარებით და ეს უკვე პრობლემაა.

- დღევანდელ დროში ყველაზე აქტუალური თემა არის უმუშევრობა. ძალიან ბევრი უმუშევარი ადამიანი არის, რომლებსაც პურის ფულიც კი არაქვთ. მაგრამ ამავდროულად დასაქმებულ ხალხსაც არ ულხინთ. ვინაიდან საქართველოში შრომის კოდექსს არ იცავენ, კერძო კომპანიებს ვგულისხმობ. მაგალითად ღამის ცვლაში როდესაც არის ადამიანი გაორმაგებული ხელფასი უნდა ჰქონდეს, აქვთ მიზეზული ხელფასი. არც სახელწიფო დაწესებულებაში ხდება უკეთესი.

- დასაქმება არის პრიორიტეტი ჩვენს ქვეყანაში რადგან სხვა ზემოთ ჩამოთვლილ ბევრ პრობლემას ამ ერთი პრობლემის მოგვარებით გადავჭრით, რა თქმა უნდა ანაზღაურება უნდა იყოს შრომის შესაბამისი და არა ისეთი როგორც ეხლა გვხვდება , ეს არის პირველ რიგში ანგარიშგასაწევი.

4.1.2. პირისპირ გამოკითხვის შედეგი

ქუჩის გამოკითხვის შედეგები:

ქუჩის გამოკითხვის შედეგად გამოკითხულ იქნა სულ 200 ადამიანი, აქედან 123 ქალი და 77 მამაკაცი. (იხ.გრაფიკი#8)

გრაფიკი #8

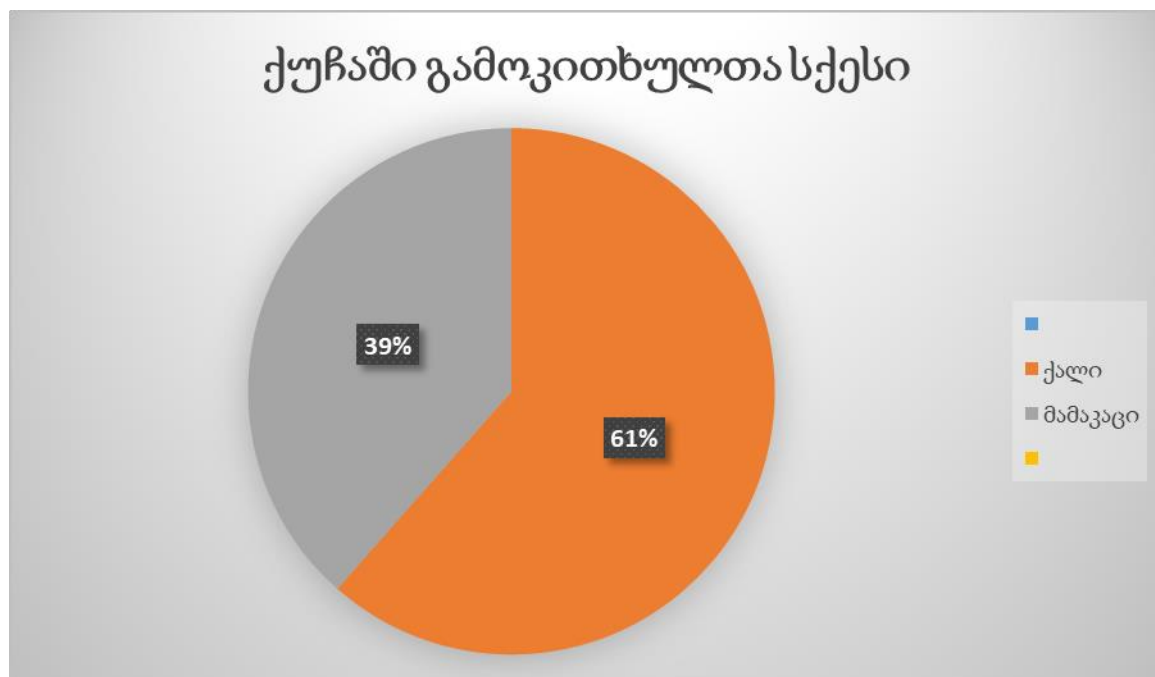
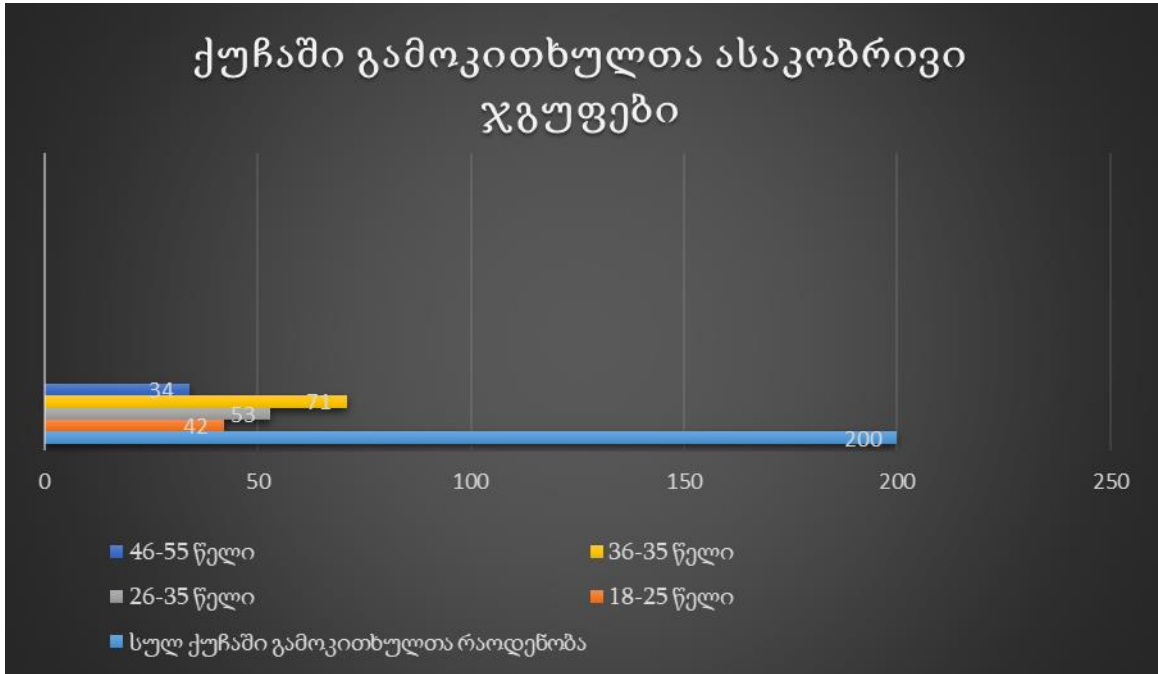

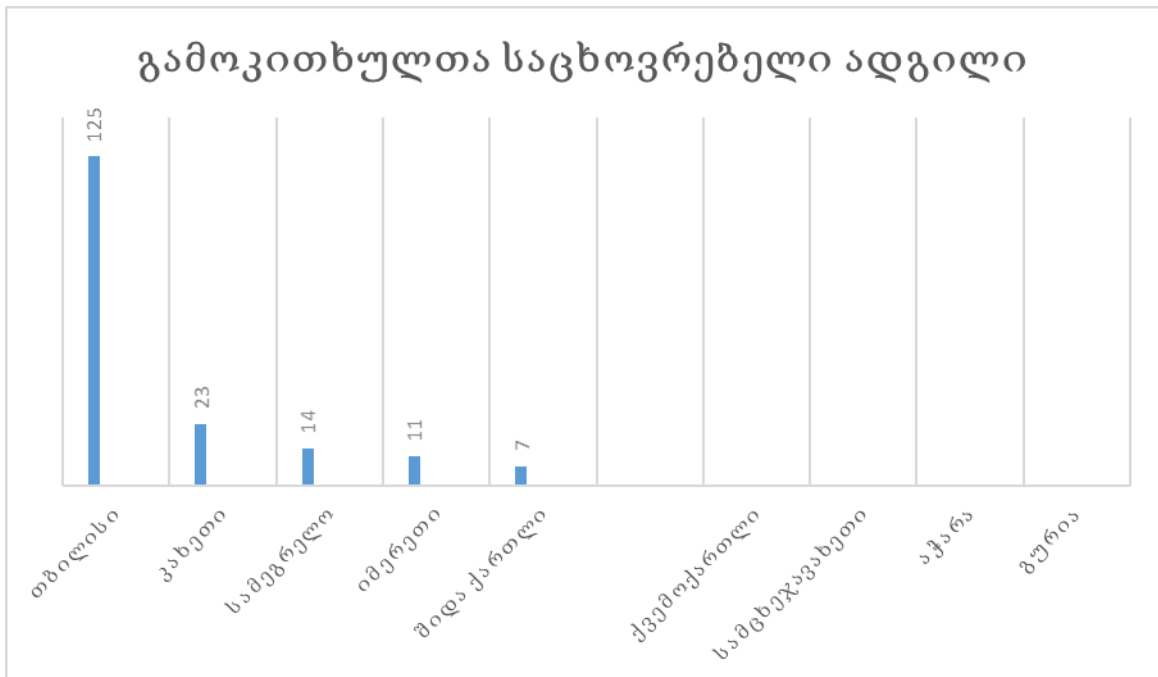
Figure 1

ასაკობრივი თვალსაზრისით გამოკითხულები იყვნენ 18 წლიდან 55 წლამდე მოქალაქეები. მათ შორის ყველაზე მეტად 36-45 წლის ადამიანები ჭარბობდნენ. იხილეთ გრაფიკი #9

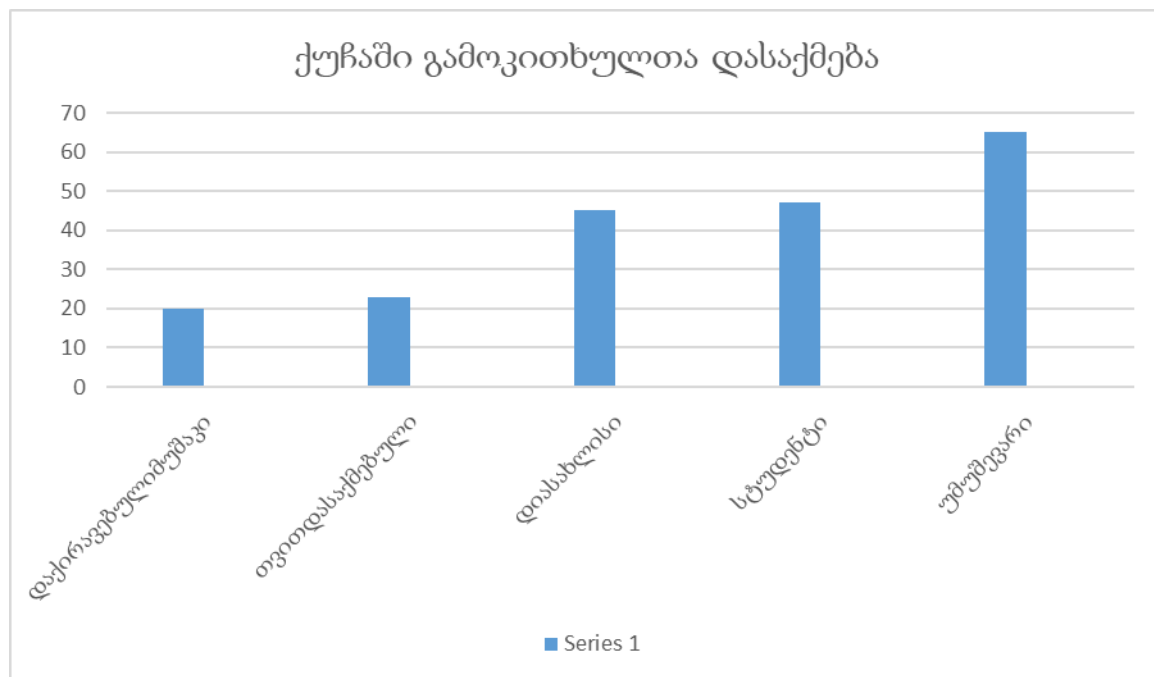
გამოკითხულთა უმრავლესობა, აღმოჩნდა, რომ თბილისში ცხოვრობდა. შემდეგი ადგილებზე კი კახეთის მაცხოვრებლები აღმოჩნდნენ (გრაფიკი 10).

#გრაფიკი 10

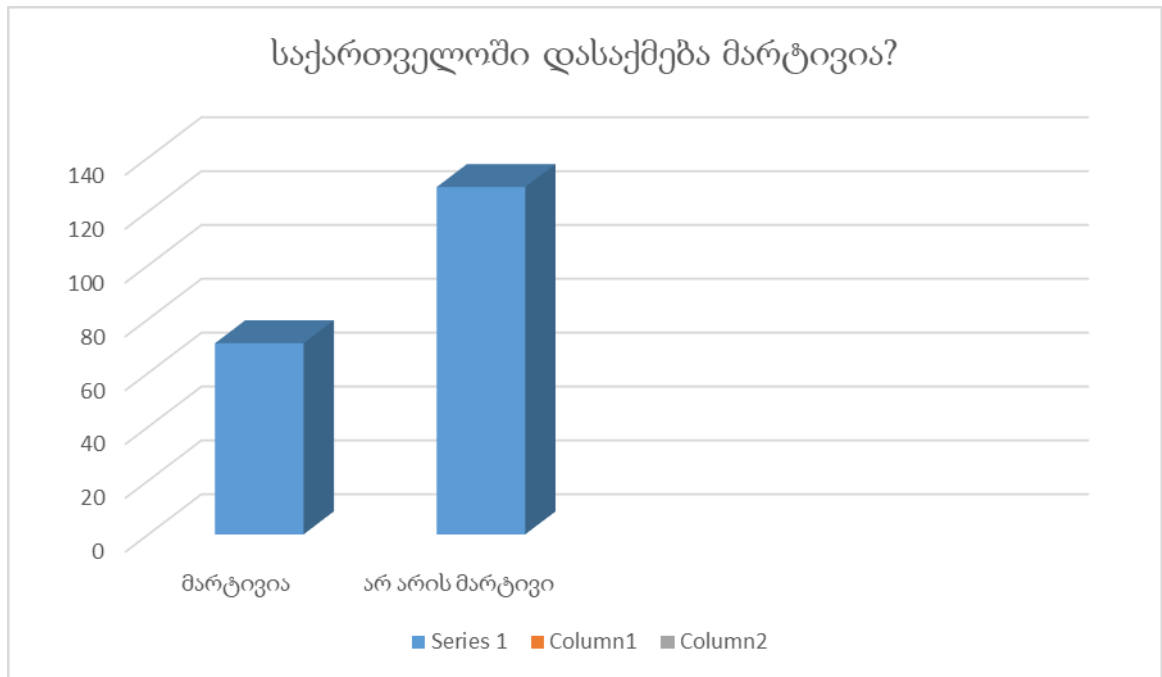
გამოკითხულთა უმრავლესობა (200-იდან 65 ადამიანი) უმუშევარი აღმოჩნდა. ეს ციფრი კიდევ უფრო გაიზრდებოდა, დიასახლისები (45), რომ უმუშევართა კატეგორიისათვის მიგვეკუთვნებინა. თუმცა, საქსტატის სტანდარტის მიხედვით დიასახლისები ცალკე კატეგორიად გამოვყავით (გრაფიკი 11).

გრაფიკი#11

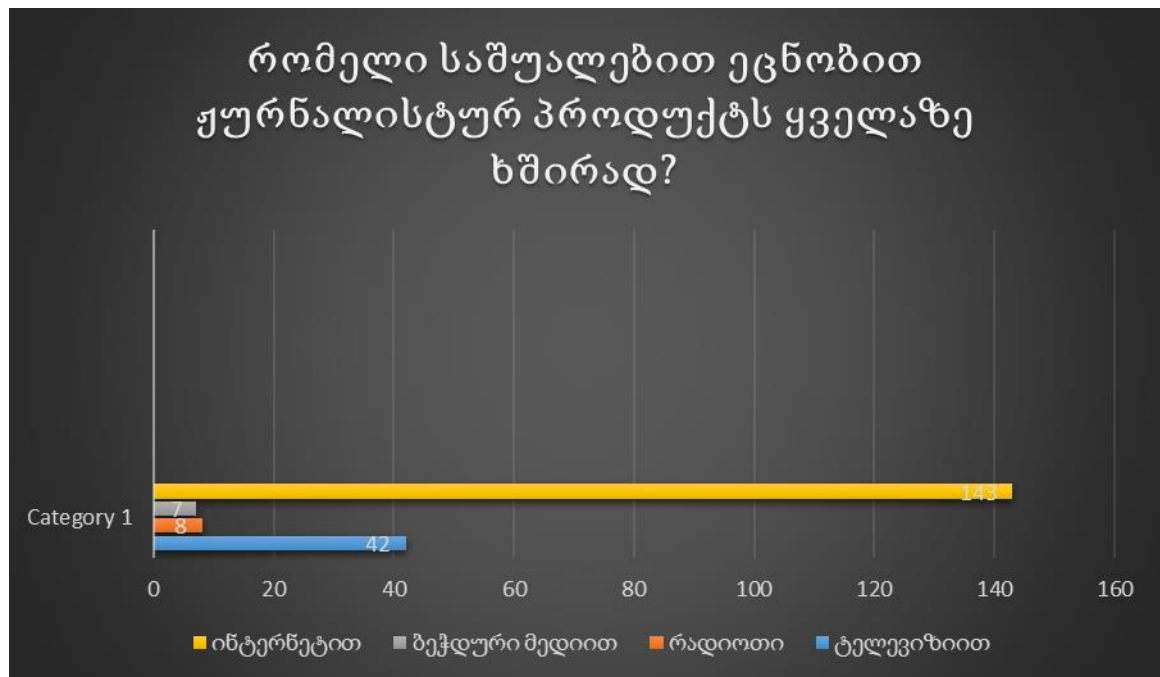
შეკითხვაზე, თუ რამდენად მარტივია საქართველოში დასაქმება ქუჩაში გამოკითხული 200 ადამიანიდან 71-მა უპასუხა, რომ მარტივია, 129-მ კი მიიჩნია, რომ საქართველოში დასაქმება არ არის მარტივი (გრაფიკი #12).

გრაფიკი#12

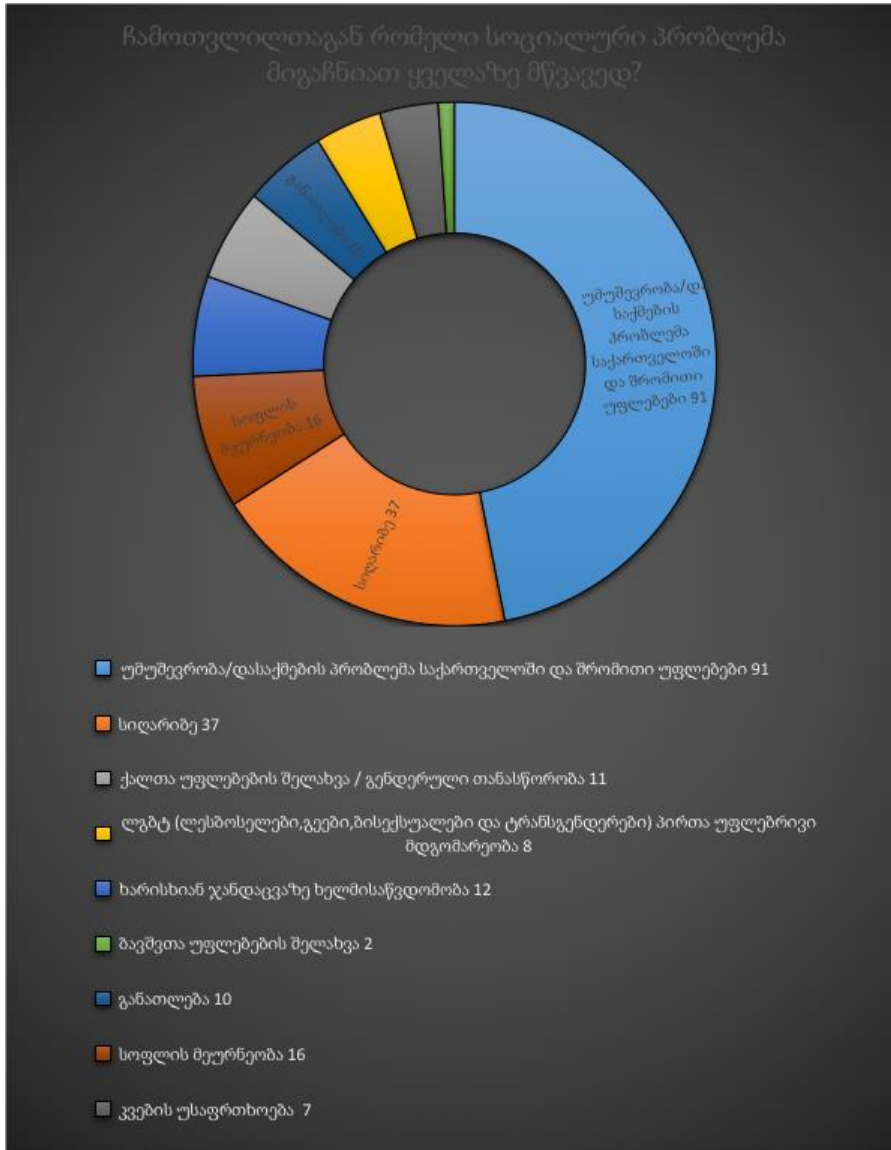
შემდეგი შეკითხვა შეეხებოდა იმას, თუ რომელ საშუალებას იყენებდნენ გამოკითხულები ინფორმაციის/ჟურნალისტური პროდუქტის გასაცნობად. აღმოჩნდა, რომ ყველაზე ხშირად ისინი ჟურნალისტურ ნაწარმს ინტერნეტის საშუალებით ეცნობოდნენ, ყველაზე ნაკლებად კი - რადიოს საშუალებით (გრაფიკი #13).

გრაფიკი #13

შეთავაზებული ცხრა სოციალური პრობლემიდან უმრავლესობამ (200-იდან 167-მა გამოკითხულმა) უმუშევრობა/დასაქმება დაასახელა (გრაფიკი #14).

გრაფიკი#14

გთხოვთ, მოკლედ დაასაბუთოთ თქვენი არჩევანი (რატომ გაინტერესებთ ზემოთ ჩამოთვლილი თემებიდან კონკრეტულად ერთი, რომელიც შემოხაზეთ?)

1.“დასაქმება არის ყველაზე დიდი პრობლემა საქართველოში, როდესაც არც თუ ისე დიდია მოსახლეობა და ამდენი პროცენტია დაუსაქმებელი და ფაქტიურად სიდარების ზღვარზეა უმეტესობა, ვთვლი რომ ეს არც თუ ისე სახარბიელო მდგომარეობაა. ამას სახელმწიფოს გარკვეული მექანიზმების გაუმართაობა იწვევს.

2. “ბევრ ადამიანს, ყველა კომპონენტი თავისთავად პრობლემაა, მაგრამ როდესაც რაც უშუალოდ შენ გეხება უფრო სენსიტიური ხდება. დაუსაქმებლობა უშუალოდ მე. მაგრამ პრობლემის მოგვარების მაგივრად, მგონია რომ ყოველწლიურად უარესდება მდგომარეობა.

3.“უმუშევრობა საქართველოს მოსახლეობისათვის თავისთავად დიდი პრობლემაა, მაგრამ საკითხავია რა ჯობია, იყო უმუშევარი თუ იმუშავო საკუთარი სიცოცხლის ფასად. ვგულისხმობ უამრავი ადამიანი იღუპება სამუშაო ადგილებზე, რადგანაც შრომითი უფლებები ჯერ კიდევ არ არის კარგად განვითარებული ჩვენს ქვეყანაში“.

4.1.3. დაჯამებული რაოდენობრივი შედეგი

სოციალური მედიისა და ქუჩის პირისპირ გამოკითხვი შედეგად 350 ადამიანის გამოკითხვის მოკლე შედეგი ასეთია:

სულ გამოიკითხა 350 ადამიანი. აქედან 222 ქალი და 128 მამაკაცი. აქედან დასაქმებულთა რაოდენობა შეადგენს 117, ხოლო დაუსაქმებელი არის 81 ადამიანი, დანარჩენი გალხავთ სტუნდენტი და დიასახლისი. ჟურნალისტურ პროდუქტს

ძირითადად ეცნობიან ინტერნეტის საშუალებით. 350 ადამიანიდან ნახევარზე მეტი, ანუ 167 ადამიანი თვლის, რომ სოციალურ პრობლემებს შორის უმუშევრობა / დასაქმების პრობლემა ყველაზე მნიშვნელოვანი და მწვავეა.

4.2. თვისებრივი კვლევის შედეგები, ფოკუს ჯგუფები

4.2.1 პირველი ფოკუსჯგუფი

1. ნანა მეტრეველი - 33 წლის . დასაქმებული შპს (მაღაზია)
2. თეო ზუბაშვილი - 23 წლის. სტუდენტი
3. ნინო კაკაშვილი - 44 წლის . უმუშევარი
4. ელისო თვარაძე - 47 წლის. დასაქმებული (სახელმწიფო სამსახური/თავდაცვის სამინისტრო)
5. ელგუჯა თავიდაშვილი - 37 წლის. დასაქმებული (თვითდასაქმებული/მუშა)
6. ირაკლი საბაშვილი - 50 წლის. უმუშევარი

ჩვენ ჩავატარეთ ფოკუს ჯგუფი 18-55 წლამდე ასაკობრივ ჯგუფში და მოვიწვიეთ სხვადასხვა ასაკის ადამიანები, მათ შორის, დასაქმებული, დაუსაქმებელი და სტუდენტი . ვისაუბრეთ უმუშევრობაზე და მის პრობლემებზე . მათ განავრცეს ეს თემა, ისაუბრეს ზოგადად დასაქმების პრობლემებზე, პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამებზე, დისკრიმინაციულ სამუშაო პირობებზე, ქალთა შრომით უფლებებზე, უმაღლეს განათლება მიღებულ კადრებზე და აგრეთვე სიცოცხლისათვის საშიშ გარემოში არსებულ სამუშაო პირობებზე. ფოკუს ჯგუფი შედგა 31 მაისს, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მე-6-ე კორპუსში, 105-ე აუდიტორიაში. ფოკუს ჯგუფში მონაწილეობა მიიღო 6-მა ადამიანმა.

ფოკუს ჯგუფის შედეგები (პასუხები მოტანილია შემოკლებულად, პირველ პირში, ტექსტში არ არის იდენტიფიცირებული რომელი მოსაზრება ფოკუსჯგუფის რომელ წევრს ეკუთვნის).

კითხვა 1

სამუშაო ადგილების დეფიციტი- როგორ ფიქრობთ, რატომ არის და რა იწვევს საქართველოში სამუშაო ადგილების დეფიციტს?

საქართველოს ეკონომიკური მდგომარეობა ძალიან ცუდია. არ მუშაობს ისეთი დაწესებულებები, რომლებიც შეძლებდნენ მაქსიმალურად ხალხის დასაქმებას. აუთვისებელია ქარხნებისა და ფაბრიკების დასაქმების პროგრამები. საჭიროა გადამზადება ახალი კადრების. ბაზარზე ძალიან მოთხოვნადი ვაკანტური ადგილებია, შესაბამისი ადეკვატური განანთლების ხალხი კი არ გვყავს.

აგრეთვე, სამუშაო ადგილების დეფიციტს იწვევს საქართველოში არსებული სოციალურ-პოლიტიკურ-ეკონომიკური მდგომარეობები. 1990-იანი წლების შემდეგ, ქვეყანაში არსებულმა ფაბრიკა-ქარხნებმა შეწყვიტა ფუნქციონირება, მოიშალა სასოფლო მეურნეობა, სოფლებიდან ქალაში წამოვიდა უამრავი გლეხი და სოფელში მიწები დარჩა აუთვისებელი. მოხდა შიდა მიგრაცია. ამას მოჰყვა სოფლების დაცარიელება და სოფლის მეურნეობის პროდუქციის დეფიციტი.

ქალაქშიც იგივე მდგომარეობაა, არ მუშაობს ფაბრიკა-ქარხნები და ხალხი ლუკმაპურის საშოვნელად ვაჭრობით ირჩენს თავს. ამას დაემატა ტერიტორიების დაკარგვა, უამრავი სასოფლო სამურნეო მიწა მიითვისეს ოკუპანტებმა.

ყველგან არის უმუშევრობის პრობლემა, თუმცა ამ პატარა სახელმწიფოში ძალიან ბევრი გაჭირვებულია და სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს იმაზე, რომ შემქნას ისეთ რამ , რითიც დასაქმდება უმუშევარი ადამიანები.

კითხვა 2

როგორ ფიქრობთ, იწვევს თუ არა უმუშევრობას არაპროფესიონალიზმი და საქმის არასათანადო ცოდნა?

რა თქმა უნდა, პროფესიული გადამზადების პროგრამები უფრო მეტად უნდა განავითაროს სახელმწიფომ. აუცილებელია პროფესიული გადამზადების სასწავლებლები, რომ ადამიანი გადამზადდეს ზუსტად ისეთ სპეციალობებში, რომლებიც ბაზარზე აქტუალურია და ვაკანტურია. თითქოს დაიწყო სახელმწიფომ ამაზე ზრუნვა, მაგრამ განვითარება ვერ მიეცა, ბოლომდე ვერ მიიყვანეს. არაპროფესიონალიზმი და საქმის არასათანადო ცოდნა იწვევს უმუშევრობას.

სახელმწიფო გადამზადების პროგრამები, ხშირ შემთხვევაში ფორმალურობაა და სწორედ ამიტომ კარგავს ეფექტიანობას.

კითხვა 3

დისკრიმინაციული სამუშაო პირობები

დისკრიმინაციული სამუშაო პირობები მხოლოდ არასათანადო შრომის კოდექსითაა განპირობებული. საქართველოში არ არსებობს შესაბამისი შრომის კოდექსი, რომლის საშუალებითაც დარეგულირდება შრომითი დისკრიმინაცია და გაკონტროლდება სამუშაო დრო და ანაზღაურება.

დღეს ბევრი ადამიანი უარს ვერ ამბობს ისეთ სამსახურზე, სადაც მისი უფლებები ირღვევა, იმის გამო, რომ სხვა გზა არ აქვს. სამუშაოების უმეტესობა ისეთია, რომ იმაზე მეტს გამუშავებენ, ვიდრე კანონით დაშვებულია, შესაბამისად ხელფასიც იმაზე დაბალი, ვიდრე უნდა იყოს. ამიტომაც არის, რომ ადამიანების უმრავლესობა უარს ამბობს ასეთ სამუშაო ადგილებზე და ისევ მივდივართ იქამდე, რომ ქვეყანაში არის უმუშევრობა.

კითხვა 4

სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიშ გარემოში მუშაობა და დაუცველობა სამუშაო საათების დროს

შრომის კოდექსის პირობები ხშირ შემთხვევაში ირღვევა, მიზეზები არის : არასათანადო პირობები პერსონალისთვის, არ აცნობენ პერსონალს უსაფრთხოების წესებს. არ აცვიათ სპეციალური ტანსაცმელი, რაც საჭიროა სიცოცხლის უსაფრთხოებისთვის.

ძალიან ბევრი მაგალითი გვაქვს იმის, რომ მშენებლობიდან გადმოვარდნილა და დაღუპულა ადამიანი. ამას საუბარიც არ უნდა, რომ ამ დროს ირღვევა მისი უფლებები . კომპანია ვალდებულია დაიცვას ყველანაირი უსაფრთხოების წესები, რომ მაქსიმალურად დაცული იყოს მისი დაქირავებული მუშაკი. საქართველოში რეალურად არ არსებობს მარეგულირებელი კომისია ან ორგანიზაცია, რომელიც გააკონტროლებს მგსავს სამუშაო ადგილებს და შეამოწმებს, რამდენად ჯანსაღ გარემოში უწევს შრომა ადამიანს და რამდენად უსაფრთხოა სამუშაო პირობები. გადაჭრის გზები კი კვლავ შრომის კოდექსის გაკონტროლება და გამკაცრებაა.

კითხვა 5

ქალთა შრომით უფლებები და მათი დაცვა

ხშირია ქალთა შრომითი უფლებების დარღვევა, ვგულისხმობ იმ შემთხვევებს, როდესაც ქალებს უწევთ ფიზიკური შრომა და მათი დატვირთვა ბევრად აღემატება მათ ფიზიკურ შესაძლებლობებს.

აგრეთვე ბევრი გვინახავს და გაგვიგია იმაზე, თუ როგორ ავიწროვებენ ქალებს სამსახურში და საერთოდ საიდან მოდის ის აზრი, რომ ქალს არ შეუძლია დაიკავოს მაღალი თანამდებობა? პირიქით, მგონია, რომ ქალები უფრო წარმატებულები არიან. ნებისმიერი ქალი პოლიტიკოსი არაფრით ჩამოუვარდება მამაკაცს. ყველა ვართ თანასწორნი.

ხშირად გენდერული ნიშნით არჩევენ ნამდვილად პერსონალს. საქართველოში ესეთი ტენდენციაა, რომ ქალს არ შეუძლია ხელმძღვანელის პოსტის დაკავება. მიზეზად მოჰყავთ არასათანადო განათლება და ის რომ სიმკაცრის გამოჩენა არ შეუძლია ქალს.

ქალის მმართველობას სხვანაირად უყურებენ. დაბალ პოზიციებსზე და დაბალ ხელფასზე უფრო იღებენ ქალებს ვიდრე მაღალ საფეხურებზე. მაგალითად, ქალების ნაკლებობაა სამინისტროებში, მაღალანაზღაურებად სამსახურებში, ამიტომ ქალთა უფლებათა დამცველები აქტიურად იბრძვიან გენდერული ბალანსის დასაცავად.

კითხვა 6

უმაღლესი განათლების ხარისხი და უმაღლესგანათლება მიღებული კადრების არაკონკურენტუნარიანობა ბაზარზე

ქვეყანაში კომუნისტური რეჟიმის დამხობის შემდეგ საგრძნობლად მოიკლო განათლების დონემ, სკოლებში პედაგოგთა ხელფასის ნაკლებობამ ხელი შეუწყო განათლების დაბალ დონეს, შესაბამისად ბავშვების განათლების დონე არის ძალიან დაბალი, ამას ხელი შეუწყო ქვეყანაში არსებულმა ეკონომიკურმა მდგომარეობამ, და უმაღლეს სასწავლებელში არსებულმა მაღალმა გადასახადებმა ვერ მოგვცა ის შედეგი, რომ პროფესიონალი კადრები გვყოლოდა. ზოგადად საქართველოს სასწავლებლებში არ არის ის დონე და ვერ აძლევენ იმ ხარისხის ცოდნას, რომელიც კონკურენტუნარიანად გახდის კურსამდთავრებულს. პრივილეგირებულები არიან ის კურსდამთავრებულები, რომლებიც საზღვარგარეთ, თუნდაც ერთი წლით გაივლიან გადამზადების კურსებს. ეს არის არასწორი ტენდენცია, სრულიად არ ნიშავს ადამიანი საზღვარგარეთ წავიდეს, ერთი ან ოთხი წელი ისწავლოს და მას კარგი განათლება ჰქონდეს, შესაძლებელია საქართველოში მიღებულმა განათლებამ აჯობოს.

უმაღლესი განათლების უხარისხობა და ბაზარზე ნაკლებად კონკურენტუნარიანი კადრის არსებობა დომინოს ეფექტის მქონე ფაქტორია: იღებ არასრულფასოვან განათლებას და შესაბამისად, როცა იგივე სფეროში აგრძელებ მოღვაწეობას, სხვასაც გადასცემ უხარისხო ინფორმაციას, ხარ ნაკლებად მოტივირებული და შესაბამისად

პიროვნება, რომელიც შენგან ელის უმაღლეს განათლებას, იღებს უხარისხო ინფორმაციას, რომელიც მომავალში აღიბეჭდება მის კარიერაზე და მონდომებაზე.

4.2.2. სტუდენტების ფოკუს ჯგუფის ანალიზი

სტუდენტების ფოკუს ჯგუფი ჩატარდა, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, მეექვსე კორპუსის 105-ეაუდიტორიაში. 2018 წლის 15 მაისს. ფოკუს ჯგუფი შედგებოდა 6 ადამიანისაგან. მინაწილეობას იღებდნენ სხვადასვა უნივერსიტეტის სტუდენტები.

თამარ ბაღიაური თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის მედიცინის ფაკულტეტის მეორე კურსის სტუდენტი.

გიორგი ჩოგოვაძე საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის (სეუ) სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის, ჟურნალისტიკის მესამე კურსის სტუდენტი.

მარიამ კოზლოვა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, არქიტექტურის, ურბანისტიკისა და დიზაინის ფაკულტეტის მეორე კურსის სტუდენტი.

ვერიკო შამუგია საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის. სამართლის ფაკულტეტის მეორე კურსის სტუდენტი.

ლალი ბანძელაძე საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის, ბიზნესის და სოციალურ მეცნიერებათა სკოლის, მაგისტრატურის მეორე კურსის სტუდენტი.

მარიამ ომანაშვილი ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ინგლისური ენა და შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობის, მაგისტრატურის პირველი კურსის სტუდენტი.

მათ საშუალება ჰქონდათ მოცემული თემებიდან ამოერჩიათ მათთვის უფრო მნიშვნელოვანი ქვეთემა და ემსჯელათ მის ირგვლივ. დაეფიქსირებინათ საკუთარი აზრი, თუ რატომ იყო მათ მიერ არჩეული საკითხი მნიშვნელოვანი და პრობლემატური, ასევე ემსჯელათ პრობლემის გადაჭრი გზებზეც.

სტუდენტების ფოკუს ჯგუფის ჩატარებისას, უმუშევრობასთან დაკავშირებულმა, რამოდენიმე პრობლემამ წამოიწია წინ. უმეტესობის შეხედულება დაემთხვა, იმაზე თუ რომელი საკითხი იყო უფრო პრობლემატური უმუშევრობაში, ან რა იწვევდა მას. სტუდენტების ფოკუს ჯგუფი 6 ადამიანისაგან შედგებოდა და მათგან სამმა დაასახელა რომ უმუშევრობაში ყველაზე პრობლემატური საკითხი უმაღლესი განათლების უსახრისხობაა .

1. უმაღლესი განათლების უსახრისხობა და უმაღლეს განათლება მიღებული კადრების არაკონკურენტუნარიანობა ბაზარზე

მათ იმსჯელეს ამ თემის ირგვლივ და არგუმენტირებულად დამისაბუთეს თუ რატომ ფიქრობდნენ ასე.

სტუდენტების აზრით, უმაღლეს დამთავრებულების განათლების დონე შეუსაბამოა ჩვენი დროის მოთხოვნებთან. ჩვენი სტუდენტების უმრავლესობა კი მხოლოდ იმიტომ აბარებს ამა თუ იმ პროფესიაზე, რომ იგი პრესტიჟულად მიაჩნიათ, რაც აისახება განათლების ხარისხზეც. სტუდენტები ფიქრობენ, რომ საქართველოში არ გვყავს რიგ პროფესიებში კადრები, გულისხმობენ იმას, რომ არსებობს მთელი რიგი პროფესიები, სადაც საჭირო კადრი არ მოიძებნება მათი არაპრესტიჟულობის გამო, მაგალითად არქიტექტურა, ან თუნდაც საბუნებისმეტყველო და ტექნიკური დარგის პროფესიები.

ერთ-ერთი სტუდენტის თქმით, უსახრისხო განათლება იგივეა რაც, გაუნათლებლობა. ის ფიქრობს, რომ დღევანდელი მდგომარეობით გახშირებული

პრობლემაა უმეტეს უნივერსიტეტში. უამრავი სტუდენტი “51” ქულისთვის იბრძვის და ეს საკმარისად მიაჩნია, რადგან ბოლოს დიპლომი მაინც მისი იქნება. ის ამბობს რომ, ირგვლივ ასეთი სტუდენტების რიცხვი მნიშვნელოვნად დიდია. მისი აზრით, ეს არა მხოლოდ სტუდენტის, არამედ უნივერსიტეტის ბრალიცაა, რაც აუცილებლად უნდა გამოსწორდეს.

მათი აზრით სწავლაში გადახდილი ფული ამაოდ გაწეული ხარჯია და მიუხედავად დიდი გადასახადებისა, მათ დასაქმებისათვის საჭირო ცოდნას ვერ აძლევენ. ისინი თვლიან, რომ ეს სხვადასხვა ფაქტორებით არის გამოწვეული, როგორცაა - არაკვალიფიციური კადრები, ანდაც ასაკოვანი ლექტორები, რომლებიც ვეღარ ახერხებენ სტუდენტებისათვის უახლესი ცოდნის გადაცემას, ლექტორების არასწორი დამოკიდებულება სტუდენტებისადმი, მიღებული თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების შუძლებლობა. მათი თქმით, კიდევ არსებობს სხვა, ბევრი პირობა, რაც უმაღლესი განათლების მიღებაში ხელს უშლით. სტუდენტებს მიაჩნიათ, რომ სასწავლებლებს უნდა ჰქონდეთ იმის რესურსი, რომ თვითონ უზრუნველყონ სტუდენტების დასაქმება შესაბამის სფეროში. მათ უნდა ჰქონდეთ წვდომა სახელმწიფო თუ კერძო სექტორთან.

სტუდენტების ფოკუს ჯგუფში ერთ-ერთ მთავარ პრობლემად პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამების სიმცირე და მათი არაეფექტიანობა მიიჩნის.

2. პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამების სიმცირე და მათი არაეფექტიანობა.

უმუშევრობის გამომწვევი ფაქტორი არის პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამების სიმცირე და მათი არაეფექტიანობა. უნივერსიტეტში მიღებული ცოდნის გარდა დღეს აუცილებელია გავლილი გქონდეს შენს პროფესიასთან დაკავშირებული სხვადასხვა ტრენინგები თუ სტაჟირებები.

სინამდვილეში არ არსებობს სახელმწიფო სტაჟირების პროგრამები და თუ არსებობს, მხოლოდ ფორმალურად, რადგანაც ცხადდება სახელმწიფო სტაჟირების

პროგრამები, მაგრამ როდესაც იქ მიხვალ, არავინ გახედებს საქმეში და შეიძლება რა ცოდნითაც მიხვედი, ისიც კი დაგავიწყდეს. არსებობს სტაჟირებები კერძო სექტორებშიც, მაგრამ გადასახადი იმდენად დიდია, რომ ყველასათვის ხელმისაწვდომი ვერ იქნება. ამ ყველაფრის შდეგად კი სტუდენტები, რომლებმაც დავამთავრეთ უნივერსიტეტი წარმატებით, სტაჟირებების უქონლობს გამო ვრჩებით უმუშევრები.

3. სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიშ გარემოში მუშაობა და დაუცველობა სამუშაო საათების დროს.

გამოკითხულთა აზრით სამუშაო პირობები ხშირ შემთხვევაში არის ძალიან ცუდი. სახელმწიფოს მოვალეობაა, რომ უზრუნველყოს სამუშაო პირობები, რათა არ მოხდეს ტრაგიკული შემთხვევები. როცა მუშა 8 საათზე მეტს მუშაობს, იგი გონებრივად და ფიზიკურად დაღლილია და ხშირად ხდება უბედური შემთხვევები. ამიტომ აუცილებელია, რომ რვა საათიანი სამუშაო დღე დაწესდეს. გარდა ამისა, ტექნიკურად არ არის გამართული დამცავი საშუალებები. მუშები ვარდებიან სამშენებლო ობიექტებიდან, მემახტეები ილუპებიან შახტებში და ა.შ. მუშა დაუცველია ასეთი სამუშაოს შესრულების დროს და ფაქტიურად ისინი ასეთ დაწესებულებებსი მუშაობით საკუთარ სიცოცხლეს წირავენ.

ერთ-ერთმა სტუდენტმა თქვა რომ, ჩვენს კანონმდებლობაში გათვალისწინებულია 8 საათიანი სამუშაო დღე, თუმცა ეს კანონმდებლობა არ მუშაობს, არ არსებობს მექანიზმები, რომლებიც უზრუნველყოფს ამ კანონის მუშაობას და თვითონ დასაქმებულებს არ აქვთ ამ კანონის შესახებ ცოდნა; ან თუ აქვთ, ისინი, რატომღაც, ვერ ბედავენ დაიცვან თავიანთი უფლებები.თუ გაიზრდება იმის შეგნება, რომ 8 საათიანი სამუშაო დღის პრინციპი უნდა მუშაობდეს, მისი აზრით, ძალიან ბევრი დასაქმების პრობლემა მნიშვნელოვანწილად მოგვარდება.

4.2.3 მომსახურების სფეროში დასაქმებულთა ფოკუს ჯგუფის ანალიზი

ჩვენ მომსახურების სხვადასხვა სფეროში დასაქმებულთა მცირე ჯგუფი გამოვკითხეთ იმის თაობაზე, თუ რომელი საკითხი უფრო პრობლემატურია უმუშევრობასთან დაკავშირებით.

ფოკუს ჯგუფი შედგა 19 მაისს, სავაჭრო ცენტრ თბილისი გალერის მე-5 სართულზე ფოკუს ჯგუფში მონაწილეობა მიიღო 6-მა მომსახურების სფეროში დასაქმებულმა.

1 ალექსანდრე ჭანტურია -ოპერატორი „ლბერთი ბანკში“

2 თამარ ბრეგვაძე - შპს „ აეროსოფტის“ გაყიდვების მენეჯერი

3 მარიამ ადამია - მოლარე „ლიბერთი ბანკში“

4 მარიამ გოგსაძე - მიმტანი

5 გიორგი ჯიუქი- კონსულტანტი „კარფურში“

6 ნუცა უტიაშვილი- სტიუარდესა

მომსახურების სფეროში დასაქმებულთა ფოკუს ჯგუფი, ზუსტად იმ კითხვების მიხედვით წარიმართა, რომელი კითხვებიდან ჩატარდა სტუდენტებისა და 18-55 წლამდე ასაკობრივი ფოკუს ჯგუფები.

1 თემა. სამუშაო ადგილების დეფიციტი - თქვენ როგორ ფიქრობთ, რატომ არის, რა იწვევს საქართველოში სამუშაო ადგილების დეფიციტი?

განვითარებული ეკონომიკა ნიშნავს ქვეყანაში არსებულ მრავალ სამუშაო ადგილს, ჩვენ ქვეყანაში ეკონომიკის ზრდის ტემპი დაბალია, სიმწირეა ბიზნეს-პროექტებისა და უცხოური ინვესტიციების, რომელთა საფუძველზეც შეიძლება შეიქმნას მომსახურება. ჭირს კაპიტალის დაბანდება, შესაბამისად, ჩნდება სამუშაო ადგილების დეფიციტიც.

გარდა ამისა, საქართველო ბოლო პერიოდის განმავლობაში გადის ტექნოლოგიური ცვლილების პერიოდს, ანუ ხელით შრომას ანაცვლებს კომპიუტერები და ტექნიკა. მაგალითისთვის, ინტერნეტმა და კომპიუტერიზაციამ შესაძლებელი გახადა, რომ ერთმა

ადამიანმა გააკეთოს იმდენი საქმე, რასაც კომპიუტერის გარეშე რამოდენიმე ადამიანის შრომა სჭირდებოდა. სწრაფმა ფულის ჩასარიცხმა აპარატებმა გააქრო ათასობით მოლარისა სამუშაო ადგილი და ა.შ.

კიდევ ერთი მიზეზი, რაც შეიძლება იყოს სამუშაო ადგილების დეფიციტი, არის სტრუქტურული უმუშევრობა, როდესაც ბაზარზე არსებობს მცირე სამუშაო ადგილი და მეტი დასაქმების მსურველია. ადამიანების უმრავლესობა ერთსა და იმავე პროფესიას ირჩევს, შესაბამისად ამდენი ადამიანი ერთი და იგივე მიმართულებით ვერ საქმდება, სხვა თავისუფალ ადგილებს კი ვერ იკავებს, რადგან სათანადო განათლება არ აქვს.

ჩემი აზრით გამოსავალი არის, ეკონომიკის ზრდის მაღალი ტემპი, საფუძვლიანი განათლების მიღება და კვალიფიციური კადრების მოდინება ყველა მიმართულების სფეროში.

2 თემა. სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიშ გარემოში მუშაობა და დაუცველობა სამუშაო საათების დროს

ადამიანთა უმრავლესობა მუშაობს ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისთვის საშიშ გარემოში იმიტომ, რომ სხვა გზა არ რჩებათ საარსებო წყაროს მოსაპოვებლად.

იმის მაგივრად, რომ ეს პრობლემა აღმოფხვრილ იქნას, რათა მათ არ მოუწიოთ გამუდმებით იმაზე ფიქრი გადარჩებიან თუ არა დღეს ან ხვალ, აინუნშიაც არ აგდებს ამას არავინ და რუტინულად გრძელდება ამ უდანაშაულო ხალხის ასე ყოფა და რატომ???... იმიტომ რომ მათ იარსებონ. ჩნდება კითხვა: სად არის ამ დროს ის „ელიტა“ ხალხი ვისაც ევალემა ამ პრობლემის აღმოფხვრა და რატომ შეჰყურებენ ისინი ამ სიტუაციას შორიდან ასე გულგრილად???...

დამსაქმებლები ცდილობენ თავიანთი პოლიტიკის გატარებას და ნაკლებად ფიქრობენ თავიანთ დაქირავებულ თანამშრომლებზე. ამიტომაცაა ხშირად სიცოცხლის ფასად უხდებთ ლუკმა-პურის შოვნა მუშებს, შახტებში მომუშავეებს, სამშენებლო სფეროში დასაქმებულებს.

თემა 3. უმაღლესი განათლების უზარისხოზა და უმაღლეს განათლება მიღებული კადრების არაკონკურენტუნარიანოზა ბაზარზე

რეალურად საქართველოში უმაღლესი განათლების უზარისხოზა მწვავე და სერიოზული პრობლემაა. ყველაზე დაბალი საფეხურიდან რომ დავიწყოთ, სკოლაში სადაც ხდება ბავშვის მოზარდის ჩამოყალიბება ძალიან ზედაპირული დამოკიდებულებაა. ალბათ პირველ რიგში მშობლები ფიქრობენ, რომ სკოლა ნაკლებად მნიშვნელოვანია და შემდეგ ეს გავლენას ახდენს ბავშვის შრომისუნარიანოზაზეც. სკოლაში როგორც საგანმანათლებლო ინსტიტუტში, ბავშვმა უნდა მიიღოს ზოგადი განათლება თუმცა ჩვენს ქვეყანაში ისეთი ტენდენციაა, რომ ზოგადი განათლება ნაკლებად მნიშვნელოვანი გახდა და ახლა უკვე მთავარია იმ რამდენიმე საგანში იყო ძლიერი, რაც ეროვნულ გამოცდებზეა წარმოდგენილი.

რატომ არ უნდა იცოდეს თორმეტ კლას დამთავრებულმა მოზარდმა საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები? უნდა ითქვას რომ რაღაც მხრივ განათლების სისტემა თითქოს ცდილობს ამ მხრივ გამოსწორებას. განათლების დონის ამაღლება ხდება სკოლიდან, პირველი საფეხური არის სწორედ სკოლა. შესაბამისად ვფიქრობ რომ ჩვენს ქვეყანაში განათლების სისტემა არ უწყობს ხელს სკოლას რომ მოზარდმა შემდგომში თავისი პროფესიის მიღმაც იცოდეს რაიმე.

შემდეგი საფეხური სადაც განათლების მიღება ხდება არის უნივერსიტეტი, რომელიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებს, უფრო სწორად, უნდა ასრულებდეს, მაგრამ ხშირ შემთხვევებში არ, ან ვერ ასრულებს. აქ ერთის მხრივ სტუდენტის, მეორე მხრივ უნივერსიტეტის პასუხისმგებლობაა. არ არის გამართული საგანმანათლებლო სისტემა, არ არის შესაბამისი სტანდარტები. არ შეიძლება არსებობდეს რაღაც მინიმალური ზღვრები და ყველა თითქმის 4 წლის მერე იღებდეს დიპლომს. ამ მხრივ სიმკაცრე და მეტი დისციპლინაა კერძო უმაღლეს სასწავლებლებში.

უმაღლესი სასწავლებლებში მიღებული ცოდნა მეტწილად თეორიულია, ვიდრე პრაქტიკული. ბოლოს მაინც მივდივართ იმ დასკვნამდე, რომ სისტემა არის პირველ

რიგში გაუმართავი, რაც ქმნის უხარისხო არაეფექტურ განათლებას. ასეთი განათლებით კურსდამთავრებულები ვერ შექმნიან კონკურენტუნარან გარემოს დასაქმების სფეროში. არ უნდა ხდებოდეს ისე რომ უმაღლეს სასწავლებელში სტუდენტი სწავლობდეს რვა სემესტრის განმავლობაში ერთიდაიგივე ან მიმსგავსებულ საგნებს, როცა არის შესაძლებლობა ცოდნის მეტად გაღრმავების, რაც ფაქტია კერძო უნივერსიტეტებს აშკარად აქვთ.

განათლების დონის უხარისხობა ბევრ პრობლემას წარმოშობს ქვეყანაში შესაბამისად მიმაჩნია, რომ ეს პრობლემა დღის წესრიგში არის უპირველესი

თემა 4. პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამების სიმცირე და მათი არაეფექტიანობა

მიუხედავად იმისა, რომ ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს მიღებული აქვს პროფესიული, ან უმაღლესი განათლება, დამსაქმებლები ხშირად უჩივიან კვალიფიციური კადრების ნაკლებობას.

კადრების სიმწირესთან ერთად მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს სტაჟირების პროგრამის არაეფექტურობა, ასევე პროფესიული პროგრამებისაც, რომლებიც კადრებს მოცემულ სფეროებში გადაამზადებდნენ. ვინაიდან პროფესიები და სპეციალობები თეორიულ ცოდნასთან ერთად საკმაოდ მაღალ პრაქტიკულ უნარებსაც მოსთხოვენ.

შესაბამისად ჩნდება არაპროფესიონალიზმისა და საქმის არასათანადო ცოდნის პრობლემა. რა თქმა უნდა არცერთ მენეჯერს არ სურს მსგავსი კადრი ორგანიზაციაში, ეს პირდაპირ ახდენს გავლენას კომპანიის იმიჯზე.

სახელმწიფო გადამზადების პროგრამა სტაჟირება არაეფექტურია, აქ სისტემა დასახვეწია და არც მუშაობს გამართულად, ვინაიდან სტაჟირება ხშირ შემთხვევაში 3 თვიანია და იმ შედეგს ვერ იძლევა, რაც რეალურად სტაჟიორმა უნდა მიიღოს ამ დროის განმავლობაში.

თემა 5. დისკრიმინაციული სამუშაო პირობები

ხშირია შემთხვევები, როდესაც ადამიანებს არ აქვთ სათანადო ხელფასები. მაგალითად, ექიმების ხელფასი, მიუხედავად იმისა, რომ მათ ხშირად უწევთ

დაავაებულ ადამიანებთან ურთიერთობა და დიდია საფრთხე, რომ გადაედოთ კიდეც, მათი ხელფასები ძალიან დაბალია. ასევე მემახტეების ხელფასები არის კატასტროფულად დაბალი.

უამრავი დასაქმებული მუშაობს დღეში 10 საათზე მეტს, რაც ზეგანაკვეთურ საამუშაოს ნიშნავს და რაც იმას მიანიშნებს, რომ ეს ანაზღაურებადი უნდა იყოს დამსაქმებლის მიერ. თუმცა დამსაქმებლები კანონს არაფრად აგდებენ და დასაქმებულსაც დისკრიმინაციას უწევენ. ეს არის 21-ე საუკუნის მონობა. კიდეც ერთი მაგალითია უქმე დღეებში მუშაობა, რომლებსაც დასაქმებულები არ ანაზღაურებენ.

თემა 6. ქალთა შრომითი უფლებები და მათი დაცვა

ვფიქრობ, რომ არ უნდა გამოიყოფოდეს ქალთა შრომითი უფლებები, სიტყვაზე როგორც არსად არ ვხვდებით დეფინიციას მამაკაცთა შრომითი უფლებები. რა თქმა უნდა გავრცელებულია აზრი, რომ ქალები არიან სუსტი სქესის წარმომადგენლები და ამის გამო ხშირია შემთხვევები, რომ გვიწევს მათ შრომით უფლებებზე და გენდერული ნიშნით თუნდაც შევიწროვების ფაქტებზე საუბარი. ირღვევა ქალთა უფლებები ისევე, როგორც მამაკაცების და ზოგადად ადამიანის უფლებები. მაგრამ, რადგან, ამ შემთხვევაში საუბარი გვაქვს გენდერზე. მახსენდება საქართველოს პარლამენტი, სადაც უმრავლესობას მამაკაცები წარმოადგენენ. ეს საკმაოდ ცუდი ტენდენციაა, ვინაიდან ქალები ბევრ საკითხთან მიმართებაში უფრო ლმობიერები არიან, ბევრ რამეს უფრო ცივილურადაც წყვეტენ. ნაკლებად თუ შევხვდებით მაღალი თანამდებობის პირად მდებრობითი სქესის წარმომადგენელს. ესეც ერთგვარი გადმონაშთია ძველი პერიოდიდან, რომელზეც მუშაობაა აუცილებელია, მიმაჩნია რომ მომდევნო თაობები უფრო საღად იაზროვნებენ და ეს ასეც იქნება დარწმუნებული ვარ. შესაბამისად ამ საკითხთან მიმართებაშიც შეიცვლება სოციუმი დამოკიდებულება.

4.2.4 შეჯამება

მაშასადამე, ფოკუსჯგუფებთან საუბრისას უმუშევრობა/დასაქმების ირგვლივ ყველაზე რეალურ თემებად გამოიკვეთა: ა) უმაღლესი განათლების დაბალი და არაკონკურენტუნარიანი ხარისხი ბ)დასაქმებულთა შრომითი უსაფრთხოება გ)პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამები. შესაბამისად, სამაგისტრო შრომის მეორე, შემოქმედებით ნაწილში ვცადეთ ამ თემატური პრიორიტეტების გაშუქება. მულტიმედია პროექტის ინტერნეტ მისამართის ხილვა შეგიძლიათ ვებგვერდზე : <https://emingeorgia.wordpress.com/>

დასკვნა

მაშასადამე, ორკომპონენტური სამაგისტრო შრომის პირველი ნაწილი მთლიანად აუდიტორიის კვლევას დაეთმო. ჩვენი მიზანი იყო სოციალურ თემაზე მულტიმედია ჟურნალისტური პროდუქტის შექმნა. აუდიტორიის კვლევის მთავარი მიზანი კი იმის დადგენა გახლდათ, თუ კონკრეტულად რომელი სოციალური თემა აინტერესებდა ყველაზე მეტად მოსახლეობას.

ამ მიზნის მისაღწევად შევიმუშავეთ სპეციალური ანკეტა-კითხვარი, სადაც იყო როგორც რაოდენობრივი, ისე თვისებრივი კვლევის კითხვები. ინტერნეტის საშუალებით და ქუჩის გამოკითხვით ჯამურად 350 ადამიანი გამოიკითხა, აქედან უმრავლესობამ (167-მა) განაცხადა, რომ ჩვენ მიერ შეთავაზებული 9 სოციალური პრობლემისგან ყველაზე მწვავე პრობლემა არის დასაქმება/უმუშევრობა.

აუდიტორიის კვლევის შემდეგ ეტაპზე ჩატარდა ფოკუსჯგუფები, სადაც ღია შეკითხვების საშუალებით ვცადეთ გამოგვეკვეთა უმუშევრობა/დასაქმების ის ქვეთემები, რომელიც სამიზნე აუდიტორიას ყველაზე უფრო საინტერესოდ მიიჩნის: ა) უმაღლესი განათლების დაბალი ხარისხი და უმაღლეს სასწავლებელთა კურსდამთავრებულების არაკონკურენტუნარიანობა შრომით ბაზარზე; ბ) სამუშაოს შესრულების დროს სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნა, აგრეთვე, შრომითი საქმიანობისას დისკრიმინაციისა და ექსპლუატაციისგან თავის დაცვა; გ) პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამების შესახებ ინფორმაცია და, ზოგადად, სახელმწიფოს მიერ დასაქმების ხელშესაწყობად გატარებული ღონისძიებების გაშუქება.

სამაგისტრო პროექტის მეორე, ე.წ. შემოქმედებით ეტაპზე მოვამზადეთ ჟურნალისტური მასალები როგორც ვიდეო, ისე აუდიო და ტექსტურ ფორმატში, ვიმუშავეთ მონაცემთა ვიზუალიზაციის თვალსაზრისითაც. პრაქტიკული საქმიანობისას მომზადებული ჟურნალისტური პროდუქტები კი განთავსდა ჩვენს

მულტიმედია პროექტში, სპეციალურად შექმნილ თემატურ ბლოგზე - [www....
emingeorgia.wordpress.com](http://www.emingeorgia.wordpress.com)

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

წიგნები

1. ზურაბიშვილი თინათინ; თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში, სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი; 2008 წელი.
2. წულაძე ლია, რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები სოციალურ კვლევაში. „სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი“ 2008წელი.
3. ციკსარიშვილი ოლისკო , ჯურნალისტიკის გზამკვლევი სოციალური საკითხების გაშუქებაში.

კვლევები

1. კაკულია მერაბ, კაპანაძე ნოდარ, ქურხული ლია; ეკონომიკურ სტატისტიკური კვლევა-„ქრონიკული სიღარიბე და შემოსავლების უთანაბრობა საქართველოში“; ფრიდრიხ ემბერტის ფონდი 2017.
2. “დასაქმებისა და უმუშევრობის ტენდენციები საქართველოში“ (ავტორი?) . ნომბერი 2011 .
3. www.economist.com
4. <http://www.nplg.gov.ge> – „უმუშევრობა და დასაქმება საქართველოში“. საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა.
5. საქართველოს სახალხო დამცველი- <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/4/4959.pdf>
6. საქართველოს სახალხო დამცველი <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/5/5139.pdf>

დანართი 1.

კითხვარი:

გამარჯობა,მე მქვია _____ , თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუნდენტი. ვატარებთ გამოკითხვას სოციალურ თემასთან დაკავშირებით.კონკრეტულად, რომელი სოციალური თემა აინტერესებს ჩვენს მიერ განსაზღვრულ აუდიტორიას.

თანახმა ხართ მიიღოთ მონაწილეობა კვლევაში?

1. დიახ
2. არა (უარყოფითი პასუხის შემთხვევაში ინტერვიუ წყდება, რეზპონდენტი არ უნდა ჩაითვალოს გამოკითხულთა რაოდენობაში)

საცხოვრებელი ადგილი

1. თბილისი
2. კახეთი
3. შიდა ქართლი
4. ქვემო ქართლი
5. სამცხე ჯავახეთი
6. აჭარა
7. გურია
8. სამეგრელო
9. იმერეთი
10. მცხეთა - მთიანეთი

ასაკი

1. 18-25
2. 26-35
3. 36-45
4. 46-55

ქესი

1. მდედრობითი
2. მამრობითი

დასაქმება

1. დაქირავებული მუშაკი
2. თვითდასაქმებული
3. დიასახლისი
4. სტუდენტი
5. უმუშევარი

ძირითადად რომელი საშუალებით ეცნობით ჟურნალისტურ პროდუქტს?

1. ტელევიზიით
2. რადიოთი
3. ბეჭდური მედიით
4. ინტერნეტით

რომელი სოციალური პრობლემაა თქვენთვის საინტერესო და მნიშვნელოვანი?

(მონიშნეთ მხოლოდ 1)

1. უმუშევრობა/დასაქმების პრობლემა საქართველოში და შრომითი უფლებები
2. სიღარიბე

3. ქალთა უფლებების შელახვა / გენდერული თანასწორობა
4. ლგბტ (ლესბოსელები, გეები, ბისექსუალები და ტრანსგენდერები) პირთა უფლებრივი მდგომარეობა
5. ხარისხიან ჯანდაცვაზე ხელმისაწვდომობა
6. ბავშვთა უფლებების შელახვა
7. განათლება
8. სოფლის მეურნეობა
9. კვების უსაფრთხოება
10. ეკოლოგიური უსაფრთხოება (ჰაერის, წყლის, გარემოსდაცვითი პრობლემები)

გთხოვთ, მოკლედ დაასაბუთოთ თქვენი არჩევანი (რატომ გაინტერესებთ ზემოთ ჩამოთვლილი თემებიდან კონკრეტულად ერთი, რომელიც შემოხაზეთ?)

დანართი 2

ფოკუს ჯგუფის კითხვარი

სოციალური გამოკითხვის შედეგად დავადგინეთ, რომ სოციალურ საკითხებს შორის საზოგადოებას ყველაზე მნიშვნელოვნად უმუშევრობის საკითხი მიაჩნია. ფოკუს ჯგუფის მიზანი კი, არის დავადგინოთ, კერძოდ რა თემების ჟურნალისტური გაშუქება მიგაჩნიათ უფრო საჭიროდ. ჩვენ შემოგთავაზებთ ქვეთემებს და გთხოვთ, იმსჯელოთ ამ ქვეთემების მნიშვნელობაზე.

1. სამუშაო ადგილების დეფიციტი - თქვენ როგორ ფიქრობთ, რატომ არის, რა იწვევს საქართველოში სამუშაო ადგილების დეფიციტი?
2. პროფესიული გადამზადების სახელმწიფო პროგრამების სიმცირე და მათი არაეფექტიანობა
3. დისკრიმინაციული სამუშაო პირობები
4. სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიშ გარემოში მუშაობა

5. ქალთა შრომითი უფლებები და მათი დაცვა -
6. უმაღლესი განათლების უზარისხოვა და უმაღლეს განათლება მიღებული კადრების არაკონკურენტუნარიანობა შრომით ბაზარზე